Waterschap Noorderzijlvest

Waterbeheer programma

2022-2027

Een toekomstbestendig waterbeheergebied maken we
met robuust werk aan water
met maatwerk
met elkaar

November 2021

Waterbeheer-programma in een notendop

Waterschap Noorderzijlvest is een van de 21 waterschappen in Nederland. In delen van Groningen, Drenthe en een klein stukje Fryslân zorgen we voor veilig, voldoende en schoon water. We presenteren met dit Waterbeheerprogramma 2022-2027 zowel ambitieuze als behapbare plannen voor de komende zes jaar. De focus ligt op klimaatklaar blijven en een natuurlijker, duurzamer waterbeheer. Het voorkomen van droogte en verzilting, de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, het stimuleren van de biodiversiteit, winnen van grondstoffen en energie uit afvalwater en verdergaande samenwerking in de waterketen zijn een aantal van de uitdagingen waarvoor we staan. We zoeken hiervoor nadrukkelijk de samenwerking. We hebben samen met onze omgeving dit Waterbeheerprogramma gemaakt en willen het ook samen uitvoeren. Dit doen we zoveel mogelijk gebiedsgericht en met maatwerk. Om te zorgen dat water steeds meer als ordenend principe fungeert in ruimtelijke processen nemen we een proactieve agenderende rol om mede sturing te geven aan de ruimtelijke inrichting. Samen met partners en inwoners werken we zo elke dag aan een aantrekkelijke leefomgeving.

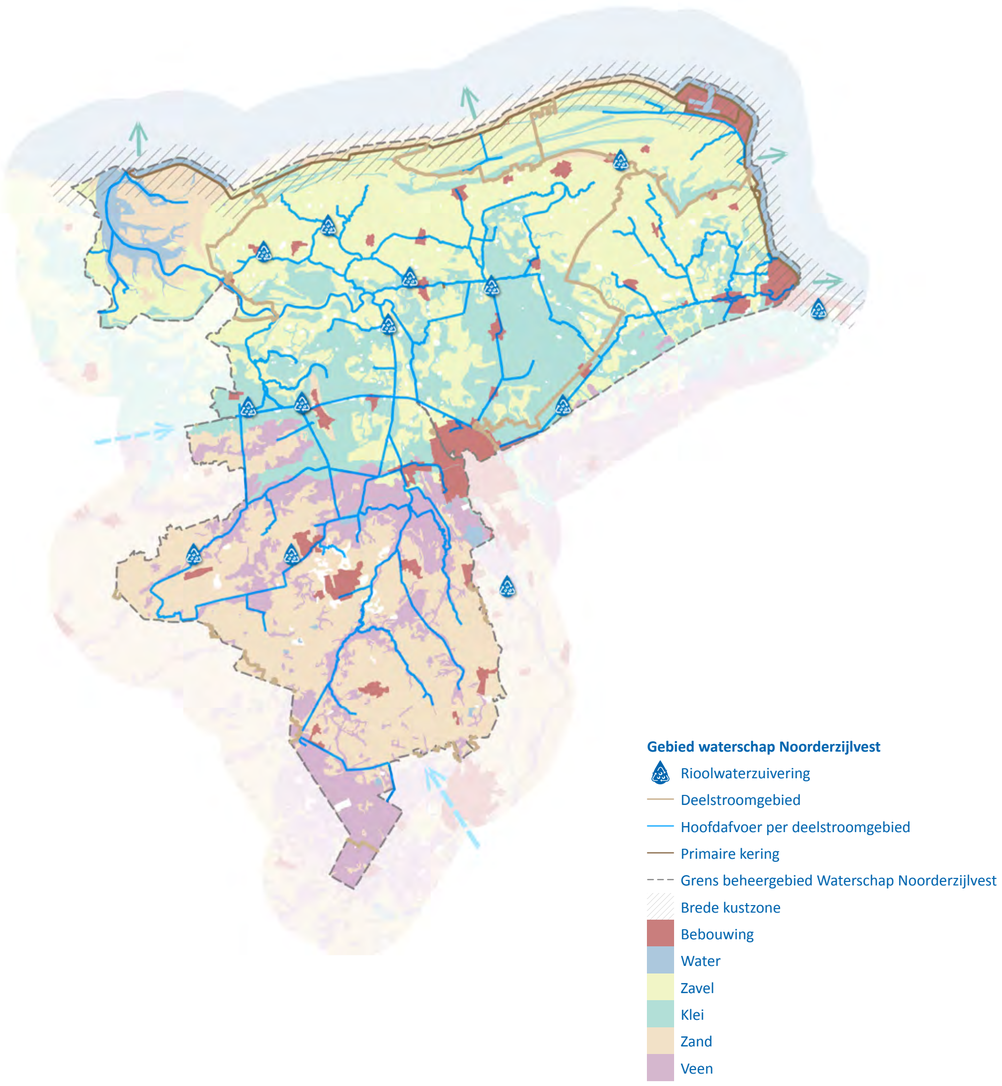

Focus op onderzoek om richting te bepalen

We hebben geconstateerd dat we nog meer moeten weten voordat we keuzes kunnen maken om ons werk op de langere termijn, ook na de looptijd van dit Waterbeheerprogramma (WBP), toekomstbestendig te houden. Daarom kondigen we in dit programma onderzoek en visievorming aan om verstandige vervolgstappen te kunnen zetten. Dat is verweven in alle uitdagingen en programmaonderdelen die zijn opgeschreven. Samenwerking met onze partners hierin is cruciaal. Voor de volledigheid zetten we de inzet van Noorderzijlvest op een rij:

- onderzoek naar een veilige, brede kustzone met aandacht voor nieuwe dijkconcepten, zoetwaterstrategie en verziltingsstrategie;
- onderzoek naar wegpompen zout water uit de Emmapolder;
- onderzoek naar golfbelasting op de primaire kering in Eems-Dollard;
- onderzoek of en waar we onze keringen willen inzetten voor opwekking duurzame energie (zon en wind);

- onderzoek om een helder en eenduidig beeld van de grenzen van ons watersysteem te krijgen, wat het systeem aankan en wat we bespreekbaar willen maken. We willen inzicht in (on)mogelijkheden voor bestaand en nieuw grondgebruik. We hebben hierin aandacht voor nieuwe (grote) watervragers;
- onderzoek naar meer water vasthouden op het Drents Plateau en de effecten en kansen voor ander grondgebruik in dit gebied;
- aansluiten bij het proces dat de provincie Groningen trekt, met onderzoek naar het voorkomen van maaivelddaling door veenoxidatie. Wij maken hierin de koppeling met water bergen, water vasthouden en duurzaamheid;
- ontwikkelen van een strategie om ons waterbeheer aan te passen aan klimaatscenario’s 2023 om ‘klimaatklaar’ te blijven;
- inzicht krijgen in knelpunten van wateroverlast, hittestress en droogte met klimaatstresstesten en risicodialogen en het bepalen van onze inzet;
- onderzoek naar effect toenemende onttrekkingen grondwater;

- pilots met ecologischer onderhoud om de biodiversiteit te bevorderen;
- onderzoek naar mogelijkheden om soorten (macrofauna) te herintroduceren;
- het volgen van ontwikkelingen rondom ‘opkomende stoffen’ en eigen noodzakelijke inzet van Noorderzijlvest bepalen;
- onderzoek naar uitstromen stoffen naar Waddenzee;

- het maken van routekaarten per zuiveringskring voor een helder toekomstbeeld van elke zuivering en de relatie met de omgeving;
- onderzoek naar het ontwikkelen van bedrijfsmatige neventaken waarvan de risico’s te overzien zijn. Deze neventaken kunnen zich richten op het winnen van grondstoffen, duurzame energie en het leveren van water als bron voor hergebruik.
- onderzoek naar de mogelijkheden voor ecosysteemdiensten vanuit onze zuiveringen;
- onderzoek naar en inzet op hergebruik effluent voor industriewater;

- het ontwikkelen van een visie en het ontwerpen van een structuur voor de digitale ontwikkeling van onze organisatie;
- het inventariseren van immaterieel erfgoed.

Naast al deze te onderzoeken onderwerpen zijn er genoeg projecten te realiseren. Dat is ook terug te lezen in dit programma. Sommige aspecten komen vaker dan één keer terug in het programma. Dat is vooral bedoeld om de samenhang tussen alle onderdelen te duiden. Dit Waterbeheerprogramma biedt een zo integraal mogelijk beeld van onze inzet tussen 2022 en 2027.

Het dagelijks bestuur van waterschap Noorderzijlvest,
Bert Middel, dijkgraaf
Eisse Luitjens
Annette van Velde
Herman Beerda
Jeroen Niezen
Bas Tammes, secretaris-directeur

Inhoudsopgave

Waterschap Noorderzijlvest

Ons werk van de toekomst

Blauwe Omgevingsvisie

Waterbeheerprogramma

Waterbeheer

Noorderzijlvest in cijfers

Deelgebieden

Ons dagelijks werk

Samenwerking

Crisisbeheersing

Uitdagingen

Klimaatklaar blijven

Natuurlijker watersysteem

Ruimtelijke ontwikkelingen

Duurzaamheid

Anders werken

Programma's

Veilig leven met water

Voldoende en gezond water

Gezuiverd water

Gebieden

Noordelijke kuststrook

Marengebied

Lauwersmeer

Zuidelijk Westerkwartier en benedenlopen beken

Drents Plateau met beekdalen

Steden en dorpen

Koers houden

Organisatie

Financiële kaders

Bijlage 1 Begrippenlijst

Bijlage2 Beleidskaders

Bijlage 3 Blauwe omgevingsvisie

Bijlage 4 KRW-maatregelen

Bijlage 5 Overzicht investeringen 2022-2027

Blauwe Omgevingsvisie

De Blauwe Omgevingsvisie (kortweg BOVi) is onze strategische visie voor de langere termijn. In de BOVi richten we ons op een toekomstbestendig ingericht beheergebied.

Een toekomstbestendig gebied maken we met robuust werk aan water, met maatwerk en met elkaar.

De BOVi beschrijft een zestal uitgangspunten voor ons toekomstige werk, weergegeven op een visiekaart:

1. Samen blijven we klimaatklaar

- Zorgen voor robuust waterbeheer
- Ontwikkelen van brede kustzone voor waterveiligheid
- Onderzoeken veiligstellen buitendijkse gebieden
- Waarborgen waterafvoer op zee
- Inzetten op klimaatadaptieve steden en dorpen
- (Grootschalig) water vasthouden natte tijden & droge tijden

2. Ons watersysteem wordt meer natuurlijk

Blauw-groen-bruine ondergrond als basis;
Gezond watersysteem doorontwikkelen

- Grondgebruik en watersysteem aanpassen aan de veranderende omstandigheden voordat de grens van het functioneren in zicht is
- Toekomstbestendige landbouw, natuur, biodiversiteit faciliteren vanuit een robuust watersysteem
- Aanvoer zoet water; houdbare lange termijn oplossingen
- Waterkwaliteit voor recreatie bevorderen
- Waterbeleving, waterbewustzijn en volksgezondheid bevorderen

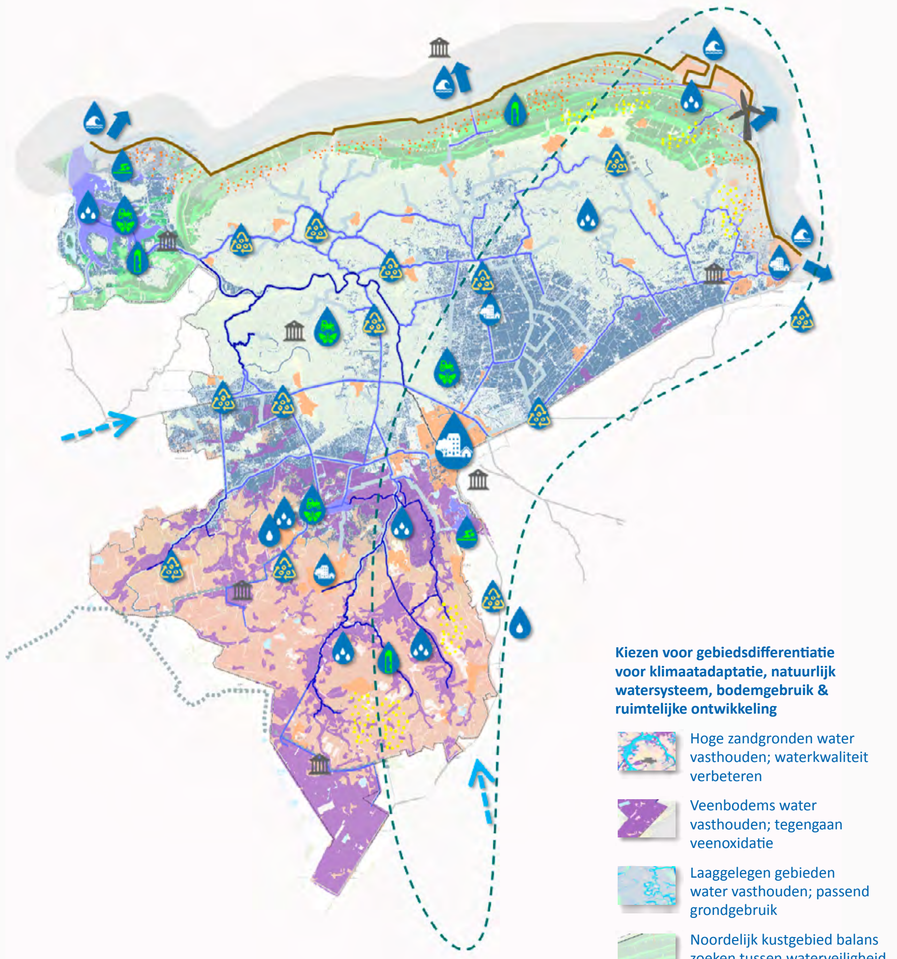

3. We faciliteren onze partners in ruimtelijke ontwikkeling

- Versterken economisch groeipotentieel gecombineerd met wateropgaven
- Waarderen van ruimtelijke kwaliteit & cultuurhistorie, cultuurlandschappen
  Gastheer zijn voor recreanten

4. We werken mee aan een volhoudbare wereld

Samen werken met duurzame partners

Reductie uitstoot broeikasgassen in activiteiten

- Dubbelgebruik assets voor energieopwekking (maatwerk)
- Water-, energie- en grondstoffenfabrieken

Bijdragen aan ontwikkeling van (water) systeemdiensten

Circulariteit in werken, beheer en onderhoud

5. We zijn een gewaardeerde (beleids)partner

Waarde toevoegen door samenwerking

Agenderen, signaleren en inspelen op ontwikkelingen

Implementeren omgevingswet

We kennen ons watersysteem en gebied

6. We zijn een maatschappelijk verantwoordelijke overheid

Werken aan adaptief deltamanagement

Zorgen voor duurzame oplossingen, kwaliteit verbeteren, kwetsbaarheden verminderen

Digitaal transformeren

Opstellen als proactieve, ondernemende overheid

Iedere zes jaar maken waterschappen een Waterbeheerprogramma. Daarin staat aan welke doelen we werken en welke maatregelen op hoofdlijnen nodig zijn voor het watersysteem, de waterkeringen en de waterketen. Dit programma loopt van 2022 tot en met 2027. In dit waterbeheerprogramma geven we invulling aan de eerste stappen van de **BOVi**, onze lange termijn visie. We geven aan wat onze doelen zijn, hoe we onze doelen willen bereiken, waarom we dit doen én met wie we samenwerken. Veel van wát we gaan doen ligt wettelijk vast. Over de vraag hóe we ons werk doen, hebben we richting gegeven door in gesprek te gaan met bewoners en partners.

Hoe leest u dit programma?

Dit programma leest anders dan anders. Elk onderdeel is afzonderlijk te lezen, er is geen vaste volgorde. Dat betekent dat er herhalingen voorbij komen. We hopen dat de lezer dat vooral ervaart als een consequent en consistent geheel.

Na een algemeen deel over ons waterbeheer beschrijven we onze opgaven voor de komende zes jaar aan de hand van:

- de belangrijkste uitdagingen;
- onze inhoudelijke programma's;
- een integraal overzicht van ons werk per deelgebied.

Tenslotte beschrijven we hoe we koers houden.

Regionaal waterbeheer

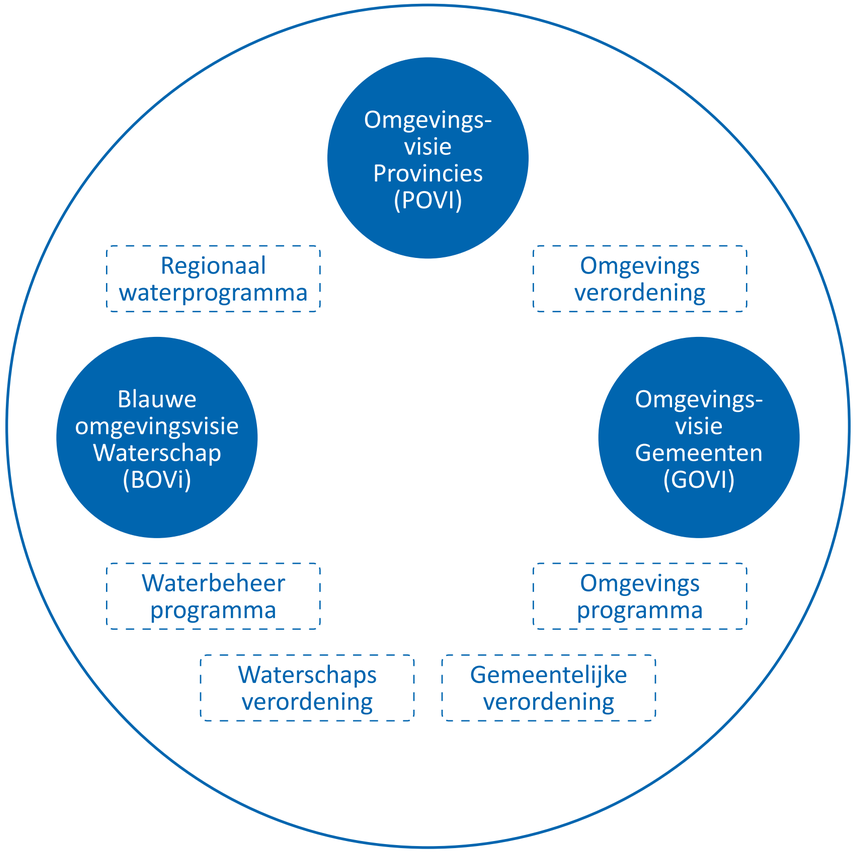

Hoe is het programma tot stand gekomen?

Bepalen wat we de komende jaren gaan doen, kunnen en willen we niet alleen. Aandacht voor de omgeving waarin we werken wordt nog belangrijker dan het de afgelopen jaren al was. Daarom hebben we partners, inwoners en belangenorganisaties gevraagd mee te denken over de juiste focus van doelen en maatregelen in dit Waterbeheerprogramma. We organiseerden drie livestreams over ons werk van de toekomst, hadden daarna verdiepende gesprekken met de omgeving en onze partners én we bouwden nog een informele consultatieronde in. Met deze inspanningen bereikten we ongeveer 300 mensen die het proces tenminste hebben gevolgd of er actief aan bij hebben gedragen. Ze deden dat in hun hoedanigheid als inwoner of professioneel betrokkene. Bij de uitvoering van het programma (2022-2027) vragen wij belanghebbenden opnieuw om mee te denken en mee te doen.

Voor het Waterbeheerprogramma is geen milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd. De wettelijke basis voor alle maatregelen die we willen uitvoeren ligt in nog te nemen besluiten over projectplannen op basis van artikel 5.4 e.v. van de Waterwet. We bekijken per projectplan of daarvoor een m.e.r.- plicht of een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt.

Noorderzijlvest in cijfers

144.000 ha
(=1.440 km2) Beheergebied

-2.00 m NAP
Laagste punt in ons gebied

+ 13.00 m NAP
Hoogste punt in ons gebied

69 km
Primaire waterkeringen

487 km
Regionale en overige waterkeringen

2.240 km
Primaire watergangen

3.004 ha
Waterbergingsgebieden

264
Gemalen in oppervlaktewater

18
Sluizen

1.461
Stuwen

15
KRW waterlichamen

113
Rioolgemalen

365 km
Persleidingen

13
Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's)

49.000.000 m³
(= 49 miljard liter) gezuiverd afvalwater per jaar

410.750
Vervuilingseenheden (VVE)

383.158
Inwoners

9
Gemeenten

3
Provincies

4
Collega waterbeheerders
(3 buurwaterschappen en Rijkswaterstaat)

308
Formatieplaatsen

23
Algemeen bestuursleden

Deelgebieden

Ons beheergebied is heel divers: Van Drentse beken tot Waddenzee, van Smilde tot Delfzijl en van Stad tot Lauwersmeer. De hoog gelegen zandgronden in de kop van Drenthe, de Drentse beekdalen, de Groningse Maren en Diepen, de laaggelegen polders en de noordelijke klei langs de kust. Elk gebied heeft eigen specifieke kenmerken en daarmee ook eigen opgaven. Dat vraagt om maatwerk.

1
Lauwersmeer

Het gebied is voormalig Lauwerszeegebied. Het heeft met name brak oppervlaktewater en ligt ongeveer op NAP. De bodem bestaat uit zand en klei. Het gebied heeft een grote waarde voor natuur en is beschermd natuurgebebied (Natura2000). In het gebied wordt veel gerecreëerd en de gronden om het meer worden gebruikt voor landbouw. Het overgrote deel van het water uit ons beheergebied stroomt af richting het Lauwersmeer. Hier wordt het water tijdelijk geborgen tot het via de Cleveringsluizen op de Waddenzee kan worden gespuid.

2
Zuidelijk Westerkwartier en benedenlopen beken

De grond bestaat uit zand, veen en klei. In het gebied bevindt zich natuur en landbouw met verschillende woonkernen. Rondom het Leekstermeer en de Onlanden wordt veel gerecreëerd. Door dit gebied stroomt water door de benedenlopen van de beken vanaf het Drents Plateau. Om het water in natte tijden op te vangen zijn en worden waterbergingsgebieden aangelegd. Daar wordt overtollig water tijdelijk geparkeerd om later gecontroleerd af te kunnen voeren. Zo wordt wateroverlast verderop in ons beheergebied voorkomen. Uitdroging van de veenlagen in het gebied zorgt voor bodemdaling. In het gebied staan meerdere RWZI's.

3
Drents Plateau met beekdalen

Het Drents Plateau ligt hoog boven zeeniveau (tot +13 m NAP). De grond bestaat grotendeels uit zand en veen. Op het plateau ontspringen verschillende beken die door hun beekdal afstromen richting het Lauwersmeer. De kweldruk in het gebied is hoog. De gronden worden gebruikt voor landbouw, met verschillende woonkernen en natuurgebieden. In het gebied staat één RWZI.

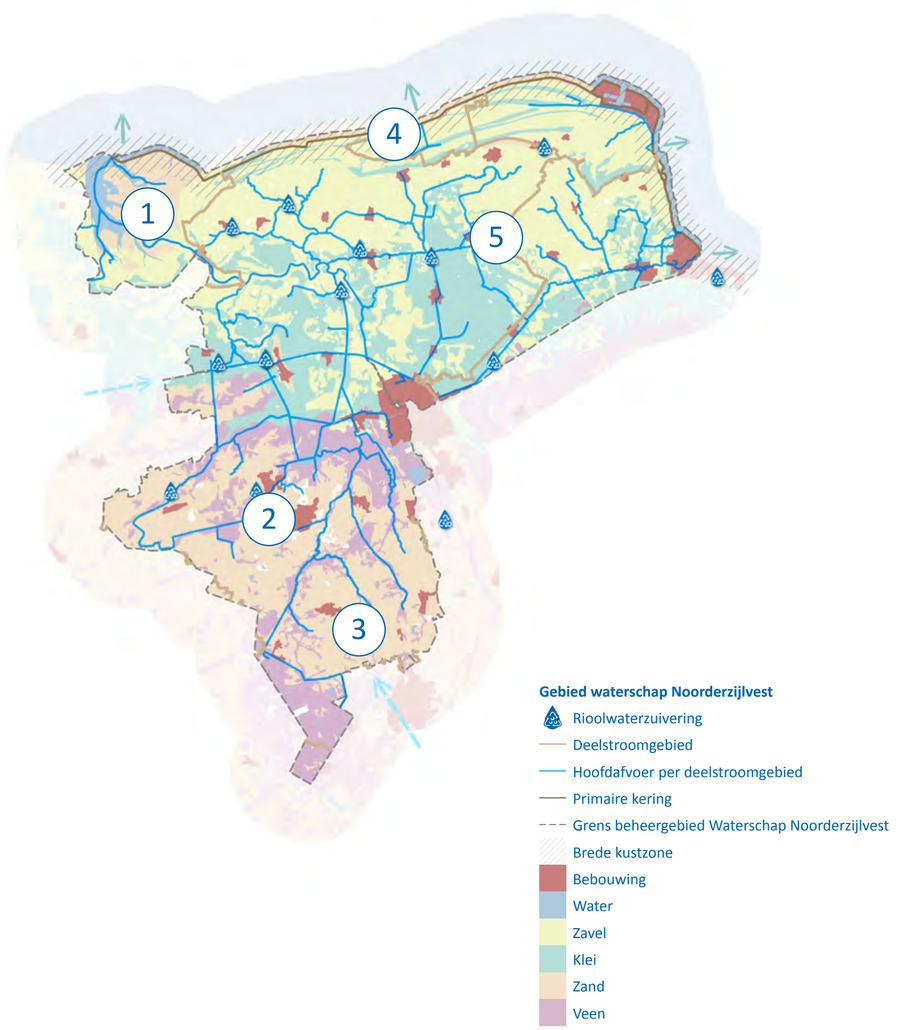

4
Noordelijke kuststrook

De primaire kering (zeedijk) beschermt het achterland tegen de zee. De noordelijke kuststrook ligt hoger dan het verder landinwaarts liggende Marengebied en wordt voornamelijk gebruikt voor landbouw. Het gebied heeft verschillende cultuurhistorische elementen en landschappelijke waarden. De Waddenzee met zijn kwelders heeft een grote waarde voor natuur en is beschermd (Natura2000 gebied en Unesco werelderfgoed). Bij Eemshaven en Delfzijl bevindt zich een groot industriegebied buiten de primaire kering.

5
Marengebied

Het marengebied ligt onder zeeniveau (tot –2 m NAP). Het water wordt vanuit de polders met gemalen gepompt op de boezemwatergangen. De polders worden beschermd door kades (regionale keringen). De bodem daalt vanwege de aardgaswinning, vooral in het oostelijk deel, en het waterbeheer is en wordt hierop aangepast. Het gebied is grotendeels in gebruik als landbouwgebied, met kleinere woonkernen. In de meeste maren vindt ook recreatievaart plaats. In het gebied staan meerdere RWZI's.

Steden en dorpen

De steden en dorpen verspreid over ons beheergebied hebben een aparte plek. Van oudsher liggen ze vaak wat hoger in het landschap. Bijvoorbeeld op wierden ter bescherming tegen overstromingen. Nieuwbouwwijken daarentegen liggen vaak op laaggelegen voormalige agrarische gronden. Dit kan leiden tot wateroverlast. De stad Groningen met haar eigen dynamiek contrasteert van oudsher met het omliggende landelijk gebied. Middelgrote kernen zijn Appingedam, Delfzijl, Bedum, Winsum, Eelde-Paterswolde, Leek en Roden.

Ons dagelijks werk

Met ons dagelijks werk zorgen we voor gezuiverd water, voldoende en gezond water en houden we de dijken en kades op orde. Dit doen we door beheer, onderhoud, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Waterschap Noorderzijlvest heeft een eigen crisisorganisatie voor het bestrijden van calamiteiten of crisissituaties. In het uitvoeren van onze kerntaken zien we veranderingen op ons afkomen. Deze veranderingen gaan met name over digitalisering, biodiversiteit, duurzaamheid en samenwerken.

Voor de bescherming van waterkeringen en watergangen hanteert het waterschap regels. In 2022 komt er een inhoudelijk actualisatie van onze regels in de Waterschapsverordening. Met de geplande invoering van de omgevingswet in 2022 zijn onze regels straks te vinden in het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

We brengen de basis van ons werk op orde met behulp van onderhoudsprogramma's voor onder andere bruggen, gemalen, stuwen en inlaten, oeververdedigingswerken en persleidingen. Verder werken we aan de actualisatie van onze onderhoudslegger. Bij al deze werkzaamheden maken we koppelingen met andere opgaven van het waterschap of partners. We zoeken kansen in de omgeving bewust op om samen te werken. We werken steeds meer volgens een gebiedsgerichte aanpak.

Gezuiverd water

We hebben als waterschap dertien zuiveringsinstallaties waarin we water op een natuurlijke manier zuiveren. Als het water schoon is, lozen we het weer op oppervlaktewater. Bijvoorbeeld in het Eemskanaal. Voor de toekomst werken we aan hergebruik van het gezuiverde water als bouwstof of als proceswater voor de industrie.

We borgen de continuïteit van het zuiveringsproces. Daarvoor brengen en houden we onze assets op orde door risico gestuurd onderhoud volgens de principes van assetmanagement. Door te monitoren hebben we zicht op het zuiveringsproces. Hiermee zetten we in op een doelmatige waterketen waarin we kosteneffectief werken, samen met gemeenten, en energie besparen. Door in te zetten op hergebruik van stoffen in het zuiveringsproces werken we aan een duurzame waterketen.

Veilig leven met water

We zijn verantwoordelijk voor de bijna 70 kilometer lange zeedijk tussen Lauwersoog en Delfzijl. Achter de kust liggen maren, diepen, sloten en kanalen. Langs al dat water ligt ook 450 kilometer aan dijken en kades. Samen met eigenaren en terreinbeheerders zorgen we voor veilige dijken. We onderhouden dijken en kades zodat ze sterk genoeg blijven om water tegen te houden. We toetsen elke zes jaar of de dijken en kades nog sterk genoeg zijn. Zo weten we op tijd welke stukken we moeten aanpakken.

Voldoende en gezond water

We beheren meer dan 2000 km primaire watergangen met hierin vele kunstwerken, zoals 18 sluizen en 264 gemalen. We werken aan een goede aan- en afvoer van water. We maken afspraken over peilen, baggeren onze watergangen, registreren (grondwater)onttrekkingen en houden waterstanden goed in de gaten. Ook letten we op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

We realiseren onze doelen meer en meer in de beheerfase door het beheer gebiedsgericht af te stemmen op de functie. Zo passen we ons maaibeleid aan om daarmee een bijdrage te leveren aan het vergroten van de biodiversiteit. Hiermee starten we in 2022 en volgen ons nieuwe beleid hierin.

We vergroten de inspanning voor het bestrijden van exoten. Daar waar de grote waternavel al voorkomt, blijven we de plant verwijderen. Het doel is om het gebied waarin exoten voorkomen niet groter te laten worden.

We werken in toenemende mate met data en digitale meettechnieken, zoals maaikaartenbeheer met een app vanaf ons materieel. Zo kunnen we zien waar wanneer gemaaid wordt en of dat volgens afspraak gebeurt. Deze data helpen ons om het maaiwerk nog efficiënter uit te voeren. De schouw van sloten voeren we steeds digitaler uit met de inzet van drones en satellietbeelden. Met onze digitale meettechnieken hebben we een continu beeld van de waterpeilen in ons gebied. Het analyseren van de verzamelde gegevens maakt het mogelijk om verbeteringen in het systeem door te voeren.

←
Foto boven: Rioolwaterzuiveringinstallatie Garmerwolde
←
Foto onder: Het boezemgemaal De Waterwolf

Samenwerking

We werken vanuit de gedachte dat we met onze medeoverheden één overheid zijn. De opgaven in het gebied worden groter en complexer. Dit vraagt nog meer dan voorheen om samenwerking, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Zowel tussen overheden als met bewoners en ondernemers, terreinbeherende organisaties en kennisinstituten. Het waterschap ziet een proactieve en agenderende rol voor zichzelf op het gebied van water in ruimtelijke processen. Daarom gaan wij nog meer dan voorheen in een vroeg stadium in gesprek met onze omgeving over elkaars werk, opgaven en plannen.

We willen meer dan voorheen opgaven op elkaar afstemmen en waar mogelijk gezamenlijk oppakken. Soms zijn wij hierbij leidend en sluiten anderen aan bij ons gebiedsproces, andersom kunnen wij ook aansluiten bij processen van anderen om onze opgaven te realiseren of ontwikkelingen omtrent water te faciliteren. In projecten en gebiedsopgaven kijken we naar meervoudig ruimtegebruik samen met onze partners. We pakken kansen om meerwaarde te creëren voor de leefomgeving van onze inwoners en ondernemers.
Ook als het niet alleen om water gaat, maar wel vanuit onze eigen taak en verantwoordelijkheid en binnen onze kaders voor toekomstbestendig en betaalbaar waterbeheer.

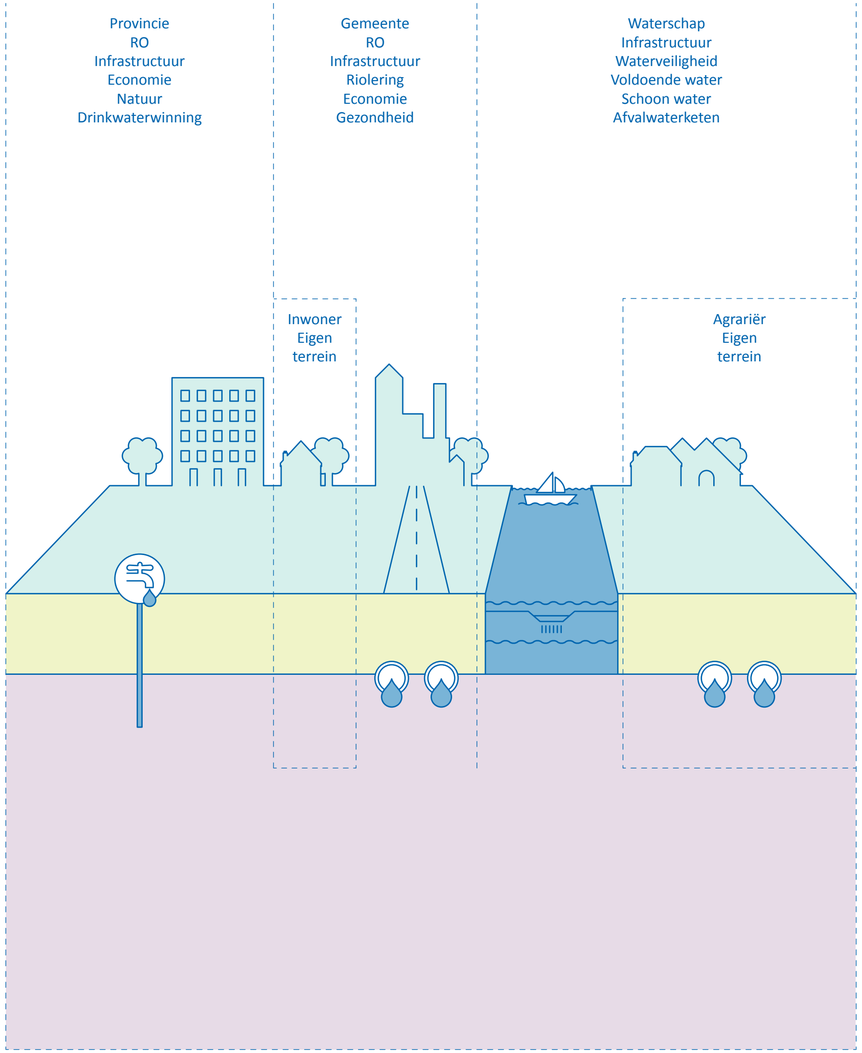

Vanuit onze deskundige en agenderende rol zijn we een gewaardeerde partner voor andere overheden, belangenorganisaties, (natuur)terreinbeheerders, agrariërs, andere waterbeheerders, drinkwaterbedrijven, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Onze inwoners kennen het gebied goed: we gaan daarom met elkaar in gesprek over de rol van water en de invloed ervan op het dagelijks leven. We hebben oog en oor voor alle inwoners en ondernemers waarvoor we ons werk doen en betrekken hen bij plannen. We denken niet alleen in technische oplossingen om water te beheersen en te beheren. We gaan juist nadrukkelijker uit van de natuurlijke waarden in het gebied om ons gebied klimaatklaar te maken. Daar waar het nodig blijft zetten we techniek in.

We nemen tenslotte deel aan verschillende samenwerkingsverbanden zoals de waterketensamenwerking en Omgevingsagenda Noord. We werken aan veilig, voldoende en gezond en gezuiverd water. Om klimaatklaar te blijven. Om te werken aan een wereld waarin water en bodem meer als ordenende principes worden gehanteerd. En om bij te dragen aan plannen van anderen. Want werken aan water kunnen en willen we niet alleen. We hebben onze omgeving hard nodig.

Crisisbeheersing

Een belangrijk onderdeel van het werk van het waterschap is het bestrijden van calamiteiten, zoals (dreigende) overstromingen, droogte, illegale lozingen, lekkages en verontreinigingen van bijvoorbeeld bluswater. Tot op zekere hoogte kunnen we dit soort calamiteiten goed afhandelen binnen ons reguliere werk. Als het nodig is schakelen we onze crisisorganisatie in. De crisisorganisatie wordt bemenst door medewerkers van Noorderzijlvest die naast hun reguliere functie ook een crisisrol vervullen.

Binnen onze crisisorganisatie werken we netcentrisch. Dat is een manier van werken waarbij alle betrokken teams en organisaties tijdens een crisissituatie zo snel mogelijk informatie met elkaar delen via een digitaal platform. Op hetzelfde moment kan iedereen over dezelfde informatie beschikken. We zijn zo samen met partners een slagvaardige crisisorganisatie. We werken samen binnen de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe.

Ontwikkeling

Samenwerken over organisaties heen is belangrijk bij crisisbeheersing. De komende jaren willen we de samenwerking binnen Noord-Nederland intensiveren. Intern zorgen we dat de plannen en protocollen van de calamiteitenorganisatie op orde zijn. We volgen de ontwikkelsporen uit ons Beleidsplan Crisisbeheersing 2021-2025. We zetten in op het onderhouden en vergroten van de kennis van de leden van de crisisorganisatie. Het versterken van de verbinding tussen de veldmedewerkers en de kantoormedewerkers is een belangrijk ontwikkelpunt. Ook werken we aan de optimalisatie van de bemensing, beschikbaarheid en bereikbaarheid van de crisisorganisatie. De modellering voor hoogwater wordt geoptimaliseerd.

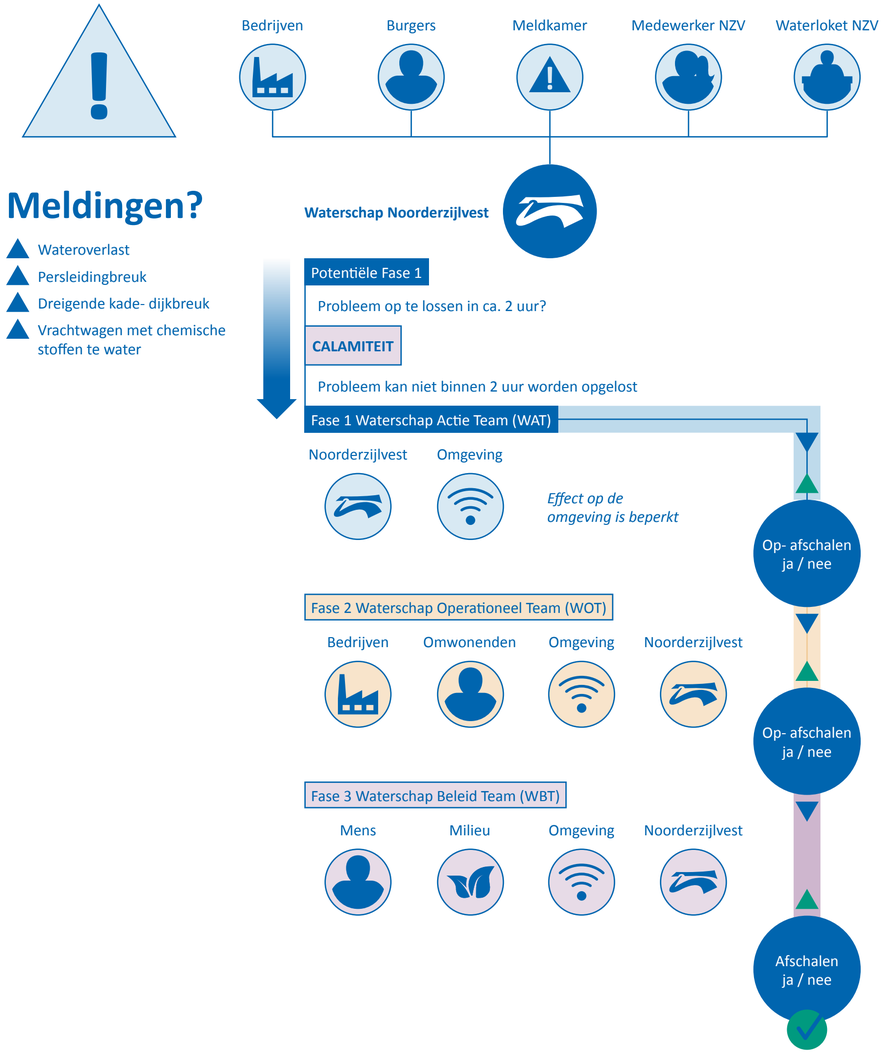

Samenwerking binnen calamiteiten

Na een melding wordt die in het veld geverifieerd en wordt besloten of er sprake is van een calamiteit. Een calamiteit is een probleem dat niet binnen 2 uur opgelost kan worden. Bij grote calamiteiten wordt opgeschaald van fase 1 naar fase 2 of zelfs fase 3. Dit is weergegeven in de afbeelding. Bij een grote calamiteit schakelen we ook partners in. Afhankelijk van de calamiteit zijn dit: collega-waterschappen, provincies, gemeenten, veiligheidsregio's, Defensie, Rijkswaterstaat. Het kan ook zijn dat wij juist verzocht worden te helpen bij een calamiteit van een partner.

Klimaatklaar blijven

Wat is onze koers?

- Samen blijven we '**klimaatklaar**'.
- Ons watersysteem **wordt meer natuurlijk**.
- We faciliteren onze partners in **slimme ruimtelijke ontwikkelingen**.
- We werken aan **adaptief deltamanagement**.

Waarom doen we dit?

Klimaatverandering heeft invloed op waterveiligheid, de mate van wateroverlast, waterkwaliteit, hittetress, biodiversiteit, droogte, verzilting en veenoxidatie. We passen ons voortdurend aan om de effecten van een veranderend klimaat op te vangen. Dit doen we al heel lang. De veranderingen gaan alleen steeds sneller en worden complexer. We willen veranderingen op tijd opvangen en minder achteraf 'repareren'. We willen 'klimaatklaar blijven'.

We moeten in gesprek over anders omgaan met de ruimtelijke inrichting en passend grondgebruik in bebouwde, landbouw- en natuurgebieden. Dit doen we aan de voorkant, met alle belanghebbenden om de tafel. Zo hebben agrariërs en natuurorganisaties bijvoorbeeld een belangrijke rol in het samen oplossen van de toekomstige opgaven in het buitengebied. Gebiedskennis die bij alle partijen beschikbaar is, is cruciaal voor de onderzoeken en maatregelen. Maatwerk zal zeker nodig zijn.

Ons watersysteem blijft veilig en wordt tegelijk meer natuurlijk, veerkrachtig en klimaat robuust, zodat het de gevolgen van mogelijke ernstiger klimaatscenario's op kan blijven vangen. Met name het voorkomen van de gevolgen van droogte is de komende jaren een grote opgave.

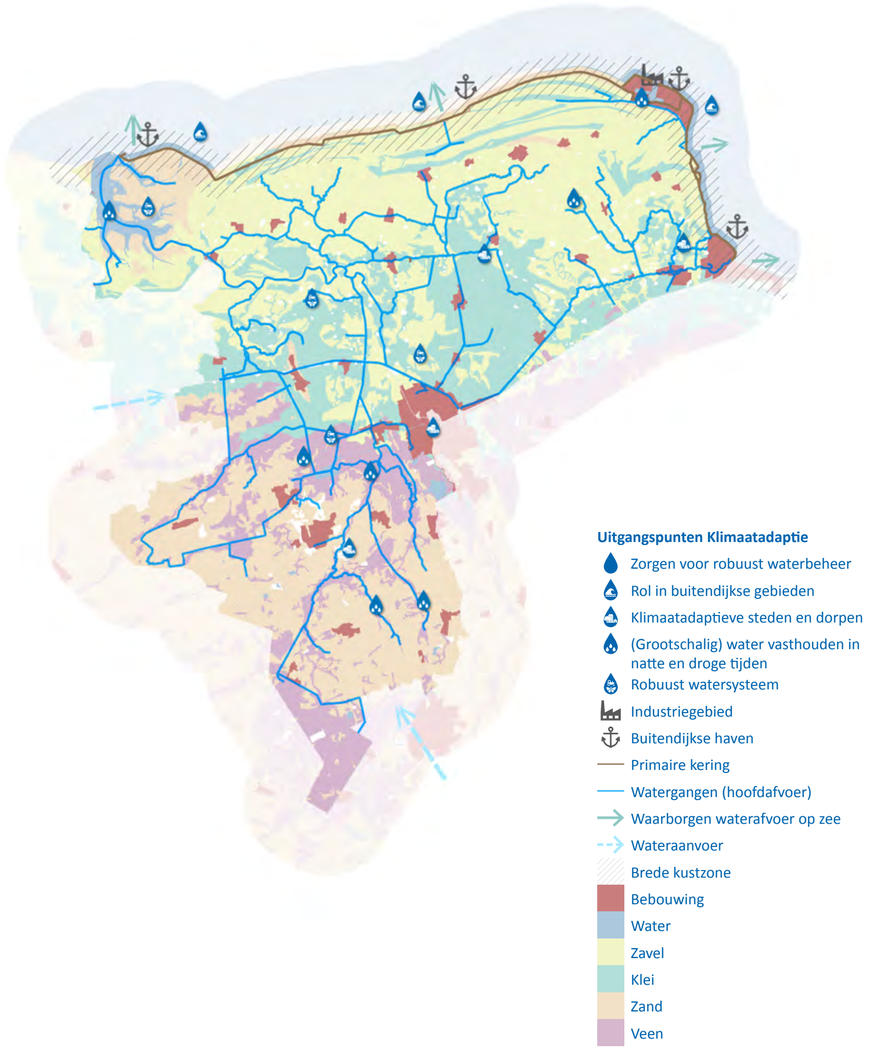

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We anticiperen samen met onze partners op klimaatverandering vanuit de best beschikbare kennis. We weten al veel over klimaatverandering, maar zeker nog niet alles om er goede beslissingen op te kunnen baseren. Daarom richten we ons de komende jaren op:

- Onderzoek naar de mogelijkheden voor een klimaatrobuuste, **veilig en brede kustzone**. Daaruit komt een visie en strategie voort. Het waterschap neemt hierin initiatief.
- Realisatie uitvoeringsprogramma Deltaplan Zoetwater met aandacht voor omgaan met verzilting en water vasthouden.
- Onderzoek naar effecten van het (meer) vasthouden van water op de **hoge (zand)gronden**. Daarbij kijken we ook naar de effecten en kansen voor ander grondgebruik in dit gebied. Ook hierin neemt het waterschap initiatief.
- Inzicht hebben in de grenzen van het watersysteem. Daarover willen we nadrukkelijker het gesprek voeren om de bewustwording van de gevolgen van het overschrijden van die grenzen te vergroten en de (on)mogelijkheden van ruimtelijke ontwikkelingen helder te hebben.
- Onderzoek naar het voorkomen van maaiveldaling door veenoxidatie in gebieden met veenbodems; we sluiten aan bij het proces vanuit de provincies en zoeken de koppeling met water bergen, water vasthouden en duurzaamheid.
- Het **toetsen van ons waterbeheer** aan de klimaatscenario's 2023 van het KNMI. De mogelijkheden voor het waarborgen van waterafvoer via het Lauwersmeer richting zee hebben onze speciale aandacht.
- We zetten het proces van **stresstesten en risicodialogen**, over de aanpak van wateroverlast, hittestress en droogte, met onze partners door.

Het is goed mogelijk dat snellere klimaatveranderingen het noodzakelijk maken om – vooruitlopend op uitkomsten van onderzoeken die we in deze periode willen doen – aanvullend beleid en maatregelen te maken voor waterveiligheid, wateroverlast, zoetwateraanvoer, droogte en verzilting. De opgaven om het hoofd te bieden aan een snel veranderend klimaat koppelen we zoveel mogelijk aan vervangingsopgaven van bijvoorbeeld onze gemalen, stuwen en inlaten.

Klimaatklaar blijven

Wat zijn de kaders?

- Nationale Omgevingsvisie
- Nationaal Deltaprogramma (Deltaplannen Waterveiligheid, Zoetwater en Ruimtelijk Adaptatie)
- Regionale waterprogramma’s
- Provinciale omgevingsvisies en verordeningen
- Klimaatscenario's KNMI
- Omgevingsagenda Noord

Hoe houden we koers?

We maken een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2022-2027 en uitvoeringsprogramma Deltaplan Zoetwater 2022-2027. Door deze te borgen in onze inhoudelijk programma's zorgen we voor de integrale uitvoering ervan. We werken samen met onze partners vanuit de Omgevingsagenda Noord, het Deltaplan Waterveiligheid, het Deltaplan Zoetwater, het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en gebiedsagenda Wadden 2050 (omgevingsberaad Waddengebied).

Met welke partners?

- Provincies, gemeenten, Rijkswaterstaat, Rijksoverheid
- Drinkwaterbedrijven, kennisinstellingen, collega-waterschappen
- Belangenorganisaties, inwoners, ondernemers en grondeigenaren

→

Foto rechts: Groote Diep, Langelo

Natuurlijker watersysteem

Wat is onze koers?

- Ons watersysteem wordt **meer natuurlijk**.
- We gebruiken de **blauw-groen-bruine ondergrond** als basis.
- **We voeren het gesprek** als de grens van het functioneren van ons watersysteem in zicht komt.
- **Toekomstbestendige landbouw** faciliteren vanuit een robuust waterysteem.
- **Toekomstbestendige natuur & biodiversiteit** faciliteren vanuit een robuust watersysteem.

Waarom doen we dit?

We denken minder in technische oplossingen om water te beheersen, omdat we hiermee in de toekomst tegen de grenzen van het watersysteem aanlopen. We gaan juist nadrukkelijker uit van de natuurlijke waarden in het gebied, de ondergrond en stroomgebieden, om waterbeheer robuust vorm te geven. We kunnen de inzet van meer techniek niet uitsluiten: het kan immers ook helpen om passend natuurlijker grondgebruik beter mogelijk te maken.

Als waterschap willen we samen met partners bijdragen aan behoud, bescherming en versterking van de ecologie en biodiversiteit. Dit geldt in en rond het water (zoals taluds van watergangen), rond dijken en kades, in het stedelijk gebied en in en op de bodem. We doen dit voor een toekomstbestendig, (be)leefbaar gebied en betaalbaar waterbeheer. Dat kan betekenen dat niet alles meer kan zoals we gewend waren. We gaan uit van de benutting en versterking van karakteristieke kenmerken van een gebied.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Om de natuurlijke waarden in het gebied te versterken, zetten we de komende jaren vooral in op:

- Uitvoeren van de maatregelen vanuit de **Kaderrichtlijn Water** om in onze waterlichamen een goede ecologische en chemische toestand te bereiken. Het doel is het halen van het zogenaamde Goed Ecologisch Potentieel (GEP).
- Vergroten van de biodiversiteit in ons gebied door ‘groene’ aanpassingen in het onderhoud van onze watergangen en dijken.
- Samenwerking voortzetten in onder meer het programma Gouden Gronden en Deltaplan Agrarisch Waterbeheer voor een meer vitale bodem en minder uitspoeling van nutriënten.

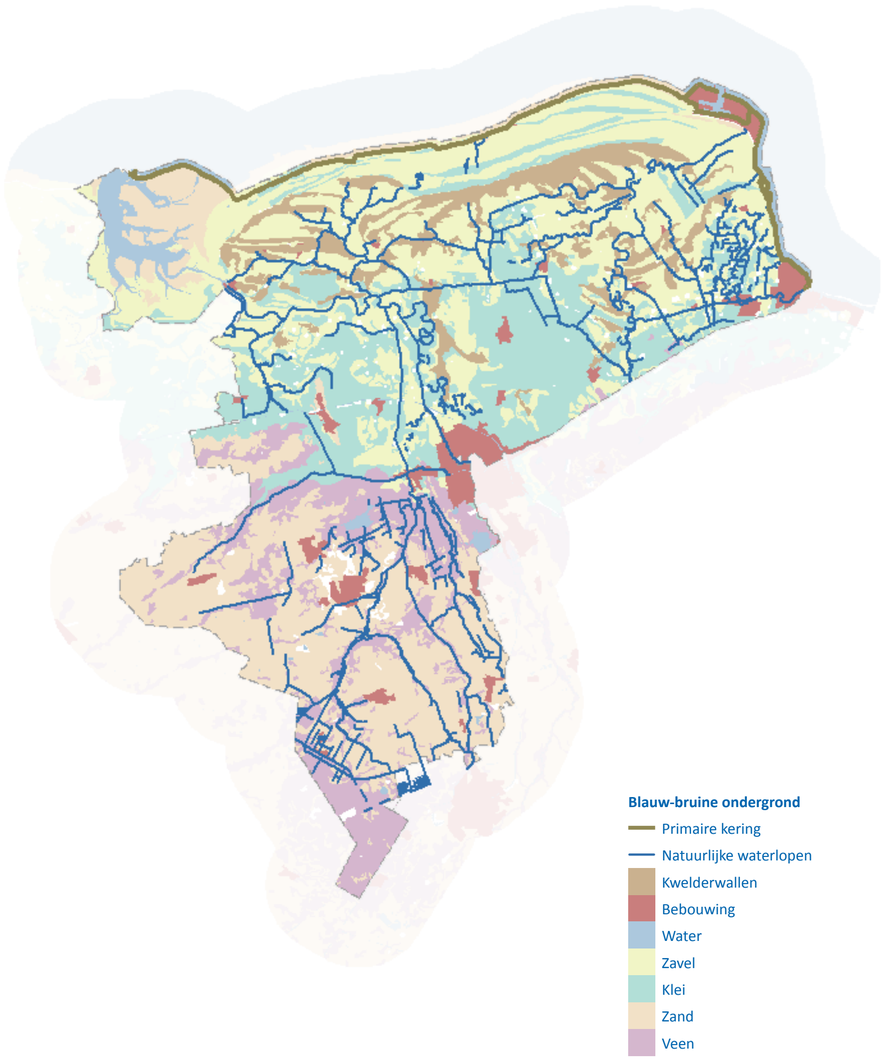

- Inzicht hebben in de grenzen van het watersysteem. Daarvoor gaan we nadrukkelijk in gesprek met onze partners. Dit om de (on)mogelijkheden in ruimtelijke ontwikkelingen scherp te krijgen.
- Onderzoek naar effecten van het (meer) vasthouden van water op de **hoge (zand)gronden** op het Drents Plateau en in de beekdalen. Daarbij kijken we ook naar de effecten en kansen voor ander grondgebruik in dit gebied. Ook hierin neemt het waterschap initiatief.
- Onderzoek naar en visie ontwikkelen op de vraag hoe onze **zuiveringen** kunnen bijdragen aan een natuurlijker watersysteem.

Wat zijn de kaders?

- Kaderrichtlijn Water
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Deltaplan Zoetwater
- Wet natuurbescherming
- Visie biodiversiteit
- Provinciale omgevingsvisies en verordeningen

Hoe houden we koers?

Om invulling te geven aan onze doelen voor een natuurlijker watersysteem werken we vanuit de Kaderrichtlijn Water 2022-2027 en een uitvoeringsprogramma om ‘klimaatklaar’ te zijn, te worden en te blijven. Daarnaast geven we invulling aan onze visie biodiversiteit in ons dagelijks werk in – vooral – het beheer en onderhoud. We zoeken de verbinding met partners in samenwerkingsverbanden om gezamenlijke opgaven in de gebieden te agenderen en te realiseren, zoals Omgevingsagenda Noord, de samenwerking in de waterketen en Gouden Gronden.

Met welke partners?

- Terreinbeherende (natuur)organisaties
- Agrariërs, LTO, Boer & Natuur
- Inwoners, ondernemers, grondeigenaren
- Provincies
- Gemeenten
- Waterschappen
- Drinkwaterbedrijven

Ruimtelijke ontwikkeling

Wat is onze koers?

- We gebruiken de **blauw-groen-bruine ondergrond** als basis;
- We faciliteren onze partners in **slimme ruimtelijke ontwikkelingen**.
- Samen blijven we **klimaatklaar**.

Waarom doen we dit?

Ruimtelijke ontwikkelingen beïnvloeden ons toekomstig waterbeheer. Rekening houden met water (blauw-groen-bruine ondergrond) bij deze ontwikkelingen zorgt voor klimaat robuust, betaalbaar en realistisch waterbeheer in de toekomst. Dat betekent ook dat niet alles meer altijd kan. We denken beter na over de gevolgen en agenderen die. Als we geen proactieve rol spelen in ruimtelijke ontwikkelingen is de kans groot dat we achteraf moeten repareren tegen hoge kosten. Dat wordt steeds lastiger omdat we al tegen de grenzen van ons watersysteem aanzitten. Daarnaast kunnen we door onze betrokkenheid de ontwikkelingen afstemmen op de capaciteit van onze zuiveringen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We zien een aantal belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied de komende jaren, waar we als waterschap op willen en moeten inspelen. Voor ruimtelijke ontwikkelingen geldt:

- We nemen een proactieve adviserende rol in deze ruimtelijke processen en zitten in een vroeg stadium aan tafel. Niet alles kan meer.
- We geven helder aan waar we voor staan en willen meewerken aan kaders en onderzoeken voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het doel daarvan is dat water hierin een belangrijke rol speelt (groen-blauw-bruine ondergrond als basis).
- Vanuit een proactieve houding koppelen we ruimtelijke ontwikkelingen waar mogelijk aan onze eigen opgaven, zoals de Kaderrichtlijn Water of de renovatie van een gemaal.
- We hebben een eenduidig en helder beeld van wat ons watersysteem aankan en welke grenzen we bespreekbaar willen maken.
- We zijn faciliterend bij ontwikkelingen omtrent water, voor zover deze passen binnen onze kaders voor toekomstbestendig en betaalbaar waterbeheer.

→

Foto rechts: Gebied rondom Suikerunieterrein Groningen

Belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen die we nu voor de komende jaren zien zijn:

- Landbouwtransitie.
- Energietransitie.
- Economische ontwikkelingen zoals de vestiging van nieuwe datacenters en bedrijven, uitbreiding industriegebied Eemshaven (grote watervragers).
- Natuur- en landschapsontwikkeling.
- Woningbouwopgaven en stedelijke ontwikkeling zoals voor de stad Groningen (Suikerunieterrein, Eemskanaalzone) en herstructurering Delfzijl (Noord).
- Infrastructurele ontwikkelingen zoals mogelijke aanleg Lelylijn, aanleg kabel- en leidingtracé's en vervangsopgaven van partners.
- Bodemdaling.
- Herstructurering woningbouw aardbevingsgebied.
- Aanlanding kabels en leidingen vanaf windparken op zee.
- Aanvullende strategische voorraden grond- en drinkwater.
- Recreatieve ontwikkelingen, toename dag- en verblijfsrecreatie.
- Verstedelijkingsstrategie Groningen-Asssen.

Wat zijn de kaders?

- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Nationale omgevingsvisie, provinciale omgevingsvisies, gemeentelijke omgevingsvisies
- Bouwstenen voor een Deltaplan Noord-Nederland

Hoe houden we koers?

We maken een toepassingskader omgevingsbeleid om de haalbaarheid en wenselijkheid van ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen bepalen. Daarnaast zetten we nog meer in op relatiebeheer. Bijvoorbeeld met het verzorgen van intaketafels en het denken in netwerken. We werken samen met partners in overlegstructuren zoals bijvoorbeeld de samenwerking in de waterketen, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en Omgevingsagenda Noord.

Met welke partners?

- Provincies, gemeenten
- Ondernemers, drinkwaterbedrijven, waterschappen
- Terreinbeherende (natuur)organisaties, agrariërs

Duurzaamheid

Wat is onze koers?

- We werken mee aan een **'volhoudbare' wereld**.
- Ons watersysteem wordt **meer natuurlijk**.
- We zijn een **maatschappelijk verantwoorde overheid**.

Waarom doen we dit?

We doen dit in de eerste plaats om bij te dragen aan een volhoudbare wereld: het tegengaan van de verdergaande klimaatverandering en tegengaan van de uitputting van de aarde. Het waterschap ondervindt de gevolgen van de klimaatverandering in het dagelijks werk. Daarom moet het waterschap stappen zetten en als (mede)overheid het goede voorbeeld geven.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We verkleinen onze klimaatvoetafdruk en werken meer circulair. De komende jaren richten we ons daarbij op:

- Het zetten van belangrijke stappen richting klimaatneutraliteit. Door onze eigen uitstoot van broeikasgassen (ook van onze werken!) te verkleinen en de resterende uitstoot te compenseren.
- Circulariteit als integraal onderdeel van al onze projecten en reguliere werkzaamheden. We gebruiken belangrijk minder primaire grondstoffen. Onze zuiveringen worden meer en meer de **energie- en grondstoffenfabrieken van de toekomst**. In 2027 hebben we al onze grondstofstromen goed in kaart en werken we zo goed mogelijk met een 'materialenpaspoort' bij onze assets.
- Het faciliteren van partners bij hun duurzame doelen, bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van ruimte op onze eigendommen, het mogelijk maken van innovaties in circulair grondstoffengebruik of het leveren van warmte uit ons water (aquathermie) aan derden. **Dit is altijd maatwerk**.

We onderzoeken bedrijfsmatige neventaken die passen bij ons werk, maatschappelijke opgaven, onze kennis en waarvan de risico's te overzien zijn. We willen hierin ook samenwerken en ondernemend zijn met de markt en eventueel de markt stimuleren. Het opwekken van energie en circulaire economie zijn hierin belangrijke drijfveren.

Waar mogelijk werken we samen in gebiedsprocessen om verdergaande **oxidatie van veenbodems** stop te zetten en/of juist koolstof vast te leggen. We sluiten aan bij het proces vanuit de provincies en zoeken de koppeling met water bergen, water vasthouden en duurzaamheid. Het waterschap heeft hierin een adviserende rol. We onderzoeken mogelijkheden voor **ecosysteemdiensten vanuit onze zuiveringen**.

Plasticbelasting en **vervuiling van het watersysteem** met 'opkomende stoffen' heeft onze aandacht. De komende periode bepalen we hiervoor de richting.

Duurzaamheid gaat ook over andere onderwerpen, zoals biodiversiteit, KRW en maatschappelijk verantwoord inkopen. De komende jaren werken we aan verdere integratie van onderwerpen in beleid en uitvoering. Bijvoorbeeld via het concept van Duurzaam Opdrachtgeverschap (DOS). Dat betekent dat tot dusver nog afzonderlijk georganiseerde sporen Duurzame Grond-, Weg- en Waterbouw (DGWW) en Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) steeds meer bij elkaar komen. Niet alleen bij ons waterschap, bij veel andere overheden zien we dezelfde beweging. Dat is belangrijk want met het inkoopvolume van veel overheden kunnen we het verschil gaan maken en de markt nog beter sturen richting die gewenste duurzame aanpak.

←
Foto links: Duurzaam bouwen brug Juistertil

Duurzaamheid

Wat zijn de kaders?

- Beleidskader duurzaamheid
- Nationaal klimaatakkoord (2019)
- Grondstoffenakkoord (2018)
- Strategienota Duurzaam Opdrachtgeverschap (in wording, Unie van Waterschappen)

Hoe houden we koers?

We werken volgens ons Beleidskader duurzaamheid. We maken de komende periode een ‘routekaart klimaatneutraal’ en een ‘routekaart circulair’. Duurzaamheidsbeleid is vooral adaptief beleid: de snelle maatschappelijke veranderingen van dit moment maken dat vastleggen van beleid en maatregelen voor 6 jaar te lang is. Met jaarlijkse rapportages (gekoppeld aan de jaarplannen) toetsen we, spelen we in op kansen en sturen we bij. Onze prestaties meten we aan de hand van de CO_2-prestatieladder en de klimaatmonitor waterschappen.

Met welke partners?

- Unie van Waterschappen, provincies, gemeenten
- Maatschappelijke partners, ondernemers, buurten en dorpen

Foto rechts: Nieuwe Waterwerken Zoutkamp. **Winnaar 'duurzame parel'.**

Anders werken

Wat is onze koers?

- Waarde toevoegen door **een nieuwe vorm van (samen)werken**.
- Zorgen voor **duurzame oplossingen, kwaliteit verbeteren en kwetsbaarheid verminderen**.
- We transformeren **digitaal**.

Waarom doen we dit?

De grote maatschappelijke opgaven van deze tijd vragen een andere manier van werken. De klimaatverandering komt sneller op ons af en de omgeving vraagt om meer samenwerking. Dat willen wij graag bieden en daarin moeten wij leren. Ons waterbeheer kan doelmatiger door onze assets goed in beeld te hebben en te beheren door middel van assetmanagement. Een andere kans is tenslotte het benutten van de digitale mogelijkheden van deze tijd. Dat vraagt om een digitale transformatie in onze organisatie.

Meer samenwerken

Samenwerken is voor ons een **kernwaarde**. De grote (water)opgaven kan het waterschap niet alleen realiseren. We gaan nog meer dan voorheen in een vroeg stadium met alle belanghebbenden om tafel in een gebiedsgerichte aanpak. We willen vanuit gedeelde belangen zoeken naar passende en reële oplossingen.

We versterken de samenwerking met onze partners en werken aan gezamenlijke kaders voor ontwikkelingen. We zijn hierin proactief en agenderend. We kennen de mogelijkheden en beperkingen van het watersysteem en brengen dat in bij ruimtelijke processen. We zijn met deze agenderende werkwijze beter op de hoogte van elkaars opgaven, de ruimte waarin we ons werk doen en hoe we elkaar kunnen vinden.

Vanuit onze eigen opgaven kijken we naar koppelkansen op bijvoorbeeld recreatie, cultuurhistorie of energietransitie. Deze kunnen de projecten een positieve impuls geven en willen we daarom bewust opzoeken. Genieten van water komt meer centraal in projecten. Daarnaast willen we een benaderbare overheid zijn, midden in de maatschappij, die meedenkt met de inwoners en transparant kan uitleggen welke afwegingen horen bij de keuzes die we maken. We zorgen dat we ons netwerk met belanghebbenden goed inzichtelijk hebben en actueel houden.

We begeleiden onze medewerkers in anders leren en werken: omgevingsgericht, signalerend, initiërend en alert op kansen.

We vertalen ons beleid in een voortdurend te actualiseren waterschapsverordening waarmee we onze koers vertalen naar de zorgplicht, vergunningverlening en handhaving. Zo maken we onze koers concreet voor onze omgeving.

Assetmanagement

Met assetmanagement beheren we onze bedrijfsmiddelen (assets) systematisch en gecoördineerd. Onder assets vallen onder andere gemalen, stuwen, watergangen, zuiveringen en persleidingen. Assetmanagement is niet nieuw voor Noorderzijlvest. We moeten het nog wel verdergaand invoeren in de organisatie. Als dat eenmaal werkt, realiseren en beheren we onze assets optimaal. Daarom richt de verdergaande invoering van assetmanagement zich op:

- We hebben actuele en betrouwbare informatie over de conditie van onze assets die een functie hebben in het watersysteem, de waterveiligheid en de waterketen.
- Met die informatie maken we meerjarige programmeringen over onderhoud en investeringen op basis van kosten, prestaties en risico's. Deze programmeringen geven inzicht in de kansen voor verduurzaming op natuurlijke momenten.
- We bouwen acceptabele risico's in tegen aanvaardbare kosten, gemeten over de gehele levensduur. Hierin willen we, in toenemende mate, de kostencomponent van de uitstoot van broeikasgassen en circulariteit (inclusief restwaarde) meenemen. Dit zorgt ervoor dat de keuzes van nu ook de goede keuzes zijn voor de langere termijn.
- We zorgen voor heldere processen, rollen, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in de cyclus strategie naar beleid tot en met het realiseren en onderhouden van assets.
- We zorgen voor meetbare prestaties die we van onze assets verwachten. We sturen jaarlijks bij als dat nodig is.

Digitale transformatie

Het leveren, gebruiken en raadplegen van digitaal ontsloten data wordt een steeds nadrukkelijker en onmisbaar onderdeel van ons werk. Er kan veel. De vraag is wat we nodig hebben en waar we prioriteit aan geven:

- Mensen binnen de organisatie worden digitaal vaardiger; we beginnen met mensen op sleutelposities.
- We voldoen aan de afspraken uit de Baseline 'Basis op orde' van de Unie van Waterschappen; hieronder valt ook het verder vormgeven van digitale dienstverlening onder de omgevingswet.
- We verbeteren het informatiemanagement door bedrijfstransformatieplannen te maken en bij te houden voor de programma's 'veilig leven met water', 'voldoende en gezond water' en 'gezuiverd water'. In deze plannen worden de doelen uit het Waterbeheerprogramma, zoals samenwerken met de omgeving, vertaald naar de gewenste informatievoorziening.
- We maken bewuste keuzes in wat we nodig hebben. Daarom ontwikkelen we een visie en structuur voor digitale ontwikkelingen en passen deze toe (werken onder architectuur).
- Datagedreven werken voeren we door op alle niveaus, door het datamanagementproces beter in te richten en data integraal beschikbaar te stellen voor intern en extern gebruik.

Wat zijn de kaders?

- Omgevingswet
- Waterschapsverordening
- NL DIGIbeter
- Baseline informatiebeveiliging Overheid (Unie van waterschappen)
- Baseline Basis op Orde (Unie van waterschappen)

Hoe houden we koers?

We werken volgens de handreikingen, richtlijnen en routekaarten vanuit de Unie van Waterschappen en voldoen aan waterschapsbrede afspraken. Voor assetmanagement werken we aan meerjarige programmering van onze assets en meetbare prestaties. Voor digitale transformatie aan bedrijfstransformatieplannen.

Met welke partners?

- Unie van Waterschappen
- Alle belanghebbenden in ons beheergebied
- Collega-overheden

Veilig leven met water

Wat is onze koers?

- Samen blijven we **'klimaatklaar'**.
- 'Klimaatklaar' blijven, vraagt op lange termijn de ontwikkeling van **een brede kustzone**.
- 'Klimaatklaar' blijven, vraagt om **water vasthouden in natte tijden**.
- We voeren het gesprek als **de grens van het functioneren van ons watersysteem** in zicht komt.

Waarom doen we dit?

We blijven ons watersysteem en onze keringen aanpassen op de effecten van klimaatverandering. Voor het programma 'veilig leven met water' gaat het met name om meer neerslag en zeespiegelstijging. We bieden bewoners en bedrijven tot op zekere hoogte bescherming tegen overstroming als gevolg van een dijkdoorbraak en hoog water op zee. Daarnaast voorkomen we zoveel mogelijk dat er schade ontstaat bij hevige neerslag.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We werken aan bescherming tegen overstroming vanuit zee:

- We verbeteren de Lauwersmeerdijk. Deze voldoet in 2026 aan de gestelde norm.
- We initiëren een studie naar een **brede kustzone**. In deze studie agenderen we nieuwe dijkconcepten en strategieën voor veiligheid op de lange termijn; we nemen de slaperdijk en kwelder hierin mee.
- We geven invulling aan multifunctioneel gebruik van de primaire kering en de beschermingszone van onze keringen, in het bijzonder van de Dubbele Dijk bij Eemshaven – Delfzijl en Lauwersmeerdijk.
- We beoordelen elke twaalf jaar onze primaire keringen; in 2023 is de beoordelingsronde 2017-2023 afgerond.
- Voor het beheer en onderhoud van onze keringen voldoen we aan de Basiseisen Zorgplicht.
- We doen onderzoek naar golfbelasting op de kering in de Eems-Dollard, effect van windturbines op keringen en gevoeligheid van dijktraject Lauwersmeer - Eemshaven (traject 6.6) voor piping (waterstromen onder de kering door). Daarnaast maken we een keuze voor type bekleding van dijktraject 6-6.

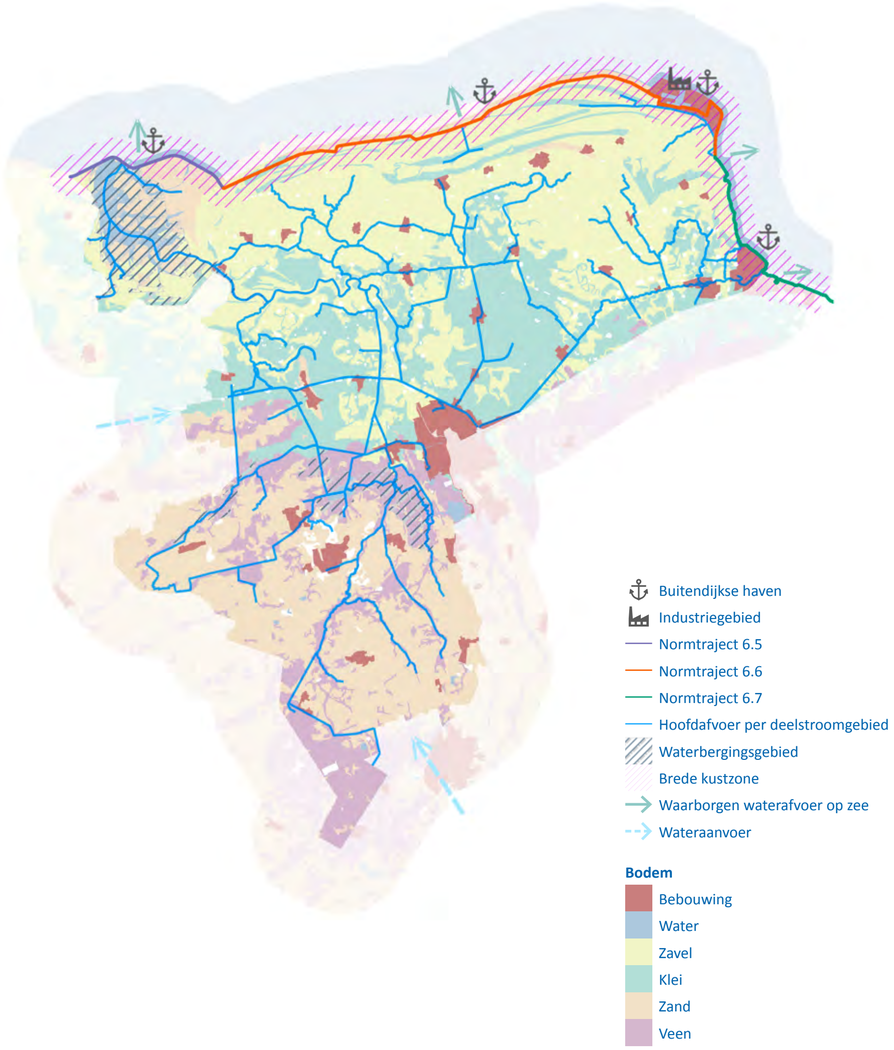

- We onderzoeken of en waar we onze keringen ook willen inzetten voor opwekking van duurzame energie (zon en wind).
- We nemen deel aan kennisprogramma's zoals Zeespiegelstijging en Eemsdelta-Dollard 2050.
- We benoemen rollen en verantwoordelijkheid in buitendijkse gebieden en communiceren hier helder over.

We werken aan bescherming tegen overstroming vanuit het regionale watersysteem:

- We voldoen in 2025 aan de normen voor regionale keringen door versterking van regionale keringen, de Droge Voeten 2050 maatregelen en beheermaatregelen. Maatregelen die we hiervoor komende jaren nog moeten nemen/ afronden zijn: versterking Eemskanaalkade, waterberging zuidelijk Westerkwartier, optimalisatie waterberging Onlanden en uitbreiding gemaal H.D. Louwes in Zoutkamp.
- Vanaf 2023 ontwikkelen we een strategie om ons boezemsystemen aan te passen aan de verwachte (klimaat)ontwikkelingen. De mogelijkheden voor het waarborgen van waterafvoer via het Lauwersmeer richting zee hebben onze speciale aandacht.
- De omgeving en onze partners kennen onze rol en verantwoordelijkheid in de buitendijkse gebieden

We werken aan het voorkomen van wateroverlast vanuit het regionale watersysteem:

- In de periode 2024 – 2026 hebben we ons watersysteem getoetst aan de normen voor wateroverlast (Nationaal Bestuursakkoord Water).
- Voorafgaand aan deze toetsing hebben we de huidige methodiek van normen en toetsen geëvalueerd en in lijn gebracht met nieuwe ontwikkelingen. De toetsing geeft ons inzicht in de grenzen van het watersysteem.
- Op basis hiervan nemen we een meer proactieve en adviserende rol innemen in ruimtelijke ontwikkelingen.

Veilig leven met water

Wat zijn de kaders?

- Waterwet / omgevingswet, KNMI klimaatscenario's 2023
- Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Deltaplan Ruimtelijke adaptatie, Deltaplan Waterveiligheid
- Provinciale omgevingsverordening (normen)
- Droge Voeten 2050, basiseisen zorgplicht primaire waterkeringen

Hoe houden we koers?

Voor de primaire keringen (zeedijken) volgen we de beoordelingsrondes en -systematiek vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Voor regionale keringen zijn afspraken met de provincies (de provinciale omgevingsverordening) leidend. Om ons watersysteem en onze keringen op orde te houden, werken we volgens een op te stellen meerjarige onderhoudsprogrammering.
We toetsen regelmatig onze assets op risico's en voeren onderhoud risico gestuurd uit.

Met welke partners?

- Rijksoverheid, provincies, waterschappen en gemeenten
- Terreinbeherende (natuur)organisaties, Waddenvereniging
- Kennisinstellingen
- Inwoners, ondernemers en grondeigenaren

→

Foto rechts: Schaphalsterzijl

Voldoende en gezond water: voldoende water in elk seizoen

Wat is onze koers?

- ‘Klimaatklaar’ blijven, vraagt om **water bergen in natte tijden en water langer vasthouden voor droge tijden**.
- Ons watersysteem wordt **meer natuurlijk**; de blauw- groen- bruine ondergrond als basis.
- We faciliteren onze partners in **slimme ruimtelijke ontwikkelingen**.

Waarom doen we dit?

Elke dag beheren wij het watersysteem met de aan- en afvoer van water. We doen dat zo goed mogelijk. We geven wel aan wanneer het reguliere beheer niet meer lukt of wanneer risico’s ontstaan in tijden van weinig of veel neerslag. Door de grenzen van ons watersysteem consistent in beeld te hebben en er agenderend het gesprek over te voeren, dragen we bij aan het betaalbaar houden van het waterbeheer. De komende periode heeft droogte, naast wateroverlast, onze aandacht. Door gebruik te maken van de groen- blauw- bruine ondergrond, gebiedseigen kenmerken en natuurlijke processen werken we toe naar een robuust waterbeheer.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We brengen en houden ons watersysteem op orde. Daarvoor maken we beheer- en onderhoudsplannen en nemen we peilbesluiten.

Samen met onze partners anticiperen we op toenemende droogte en verzilting en passen ons waterbeheer hierop aan. Dat betekent:

- We stellen een zoetwaterstrategie op, inclusief een strategie voor verzilting.
- We vertalen onze zoetwaterstrategie naar tactische en operationele toetskaders.
- We hebben belang bij het veiligstellen van aanvoer van zoet water vanuit het IJsselmeer en het optimaliseren van de aanvoer voor de middellange termijn. Let wel: ons eigen belang staat bij de verdeling van zoetwater niet voorop. We moeten dit vraagstuk in nationale samenhang aanvliegen.
- We initiëren onderzoek naar een **veilig en brede kustzone**. Het onderzoek gaat in op waterveiligheid en op de beschikbaarheid van zoetwater met het oog op droogte en verzilting.
- We anticiperen op de toenemende droogte door onderzoek te doen naar het functioneren van het watersysteem op **het Drents Plateau en in de beekdalen**, daarbij bekijken we ook de relatie met het gehele stroomgebied.

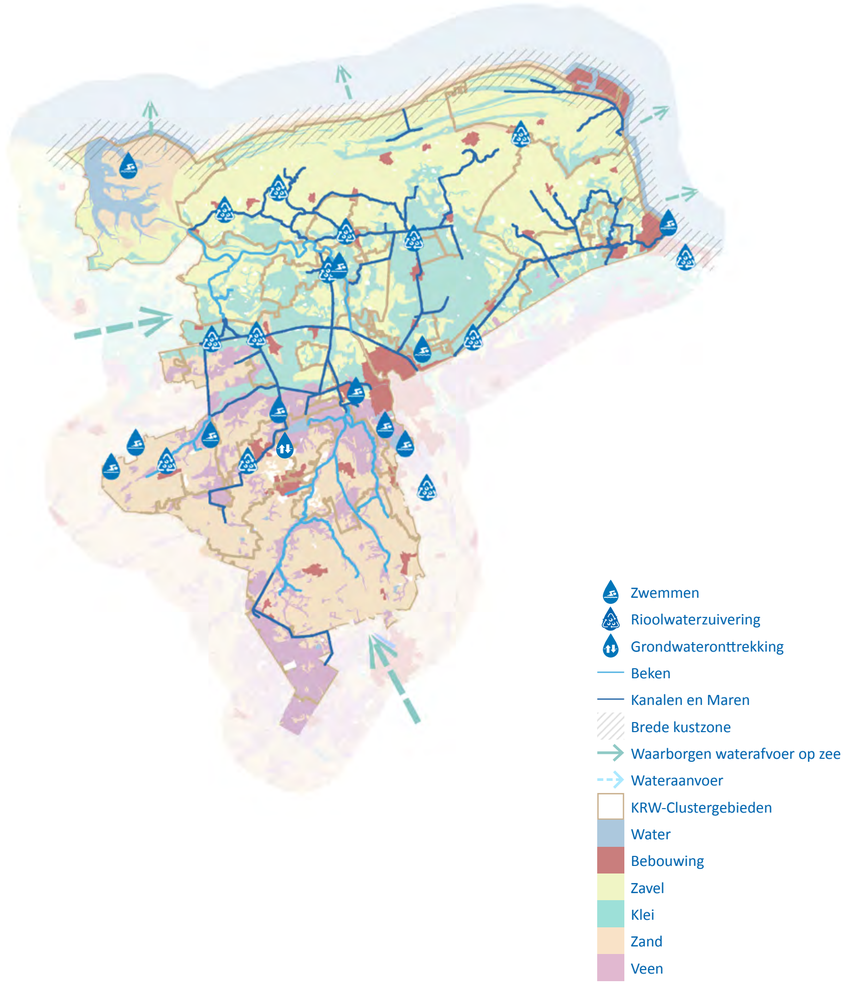

Het gaat dan met name om de effecten van het (meer) vasthouden van water in dit gebied. We hebben aandacht voor de effecten van én kansen voor ander grondgebruik in dit gebied. Voor dit onderzoek neemt het waterschap initiatief.

- We maken de (on)mogelijkheden inzichtelijk voor bestaand en nieuw grondgebruik. We hebben hierbij aandacht voor nieuwe watervragers.
- We zetten in op onderzoek naar het effect van toenemende onttrekkingen van grond- en oppervlaktewater. We passen mogelijk onze regelgeving aan op basis van de resultaten.
- Ook onderzoeken we de mogelijkheden voor **hergebruik van effluent** als bron voor bijvoorbeeld industriewater.

We nemen deel aan gebiedsprocessen.

- Waar mogelijk werken we samen in gebiedsprocessen om **verdergaande oxidatie van veenbodems** stop te zetten en/of juist koolstof vast te leggen. We zijn en blijven alert op kansen om aan oplossingen bij te dragen. Dit vraagstuk heeft echter in de eerste plaats te maken met ruimtelijke ordening, hierin zijn wij geen bevoegd gezag.
- We participeren in initiatieven rondom de strategische grondwatervoorraden en brengen onze kennis in.

We gaan verder met het proces van stresstesten samen met partners.

- Na het uitvoeren van stresstesten en risicodialogen met partners hebben we knelpunten voor wateroverlast, droogte en hitte inzichtelijk. We bepalen samen welke maatregelen iedere partij neemt in de Regionale Klimaatadaptatie Strategie. Als waterschap nemen we maatregelen die binnen ons bevoegd gezag vallen en voldoende bijdragen aan onze kerntaken. Daarbij leggen we de relatie met de eerstvolgende toetsing wateroverlast en het programma 'gezuiverd water'.

We toetsen ons watersysteem op **wateroverlast**.

- In de periode 2024- 2026 hebben we ons watersysteem getoetst aan de NBW normen voor wateroverlast.
- Voorafgaand aan deze toetsing hebben we de huidige methodiek van normeren en toetsen geëvalueerd en in lijn gebracht met nieuwe ontwikkelingen.
- De toetsing geeft ons inzicht in de grenzen van het watersysteem; op basis hiervan nemen we een meer proactieve agenderende rol in ruimtelijke ontwikkelingen en voeren we het gesprek als de grens van het functioneren van ons watersysteem in zicht komt.

Voldoende en gezond water: voldoende water in elk seizoen

Wat zijn de kaders?

- Deltaplan Zoetwater, Deltaplan Ruimtelijke adaptatie
- KNMI klimaatscenario's
- Provinciale omgevingsverordening (normen), Zorgplicht drinkwater
- Beleid peilbeheer en peilbesluiten

Hoe houden we koers?

We nemen deel aan het regionaal overlegorgaan IJsselmeergebied. We maken een uitvoeringsprogramma om klimaatklaar te zijn, te worden en te blijven. In onderzoeken en pilots werken we samen met partners om een gezamenlijke koers te bepalen en balans te vinden in water vasthouden en water afvoeren.

Met welke partners?

- Provincies, gemeenten, drinkwaterbedrijven, waterschappen
- Agrariërs, LTO, Boer & Natuur, terreinbeherende (natuur)organisaties
- Kennisinstellingen, inwoners, ondernemers
- Drinkwaterbedrijven

→

Foto rechts: Peilschaal Oostervoortsche Diep

Voldoende en gezond water: schoon en gezond water

Wat is onze koers?

- Ons watersysteem wordt **meer natuurlijk**.
- Een **gezond watersysteem**.
- **Toekomstbestendige natuur & biodiversiteit faciliteren** vanuit een robuust watersysteem.

Waarom doen we dit?

Ons watersysteem wordt meer natuurlijk qua inrichting en qua chemische en ecologische waterkwaliteit. Water is van levensbelang. We produceren er ons voedsel mee, we beleven het, we zwemmen erin en soms schaatsen we erop. Planten, vissen, vogels, insecten en amfibieën zijn afhankelijk van gezond water. Het is een essentiële schakel in een goed functionerend ecosysteem. Al deze functies vragen natuurlijk, schoon en aantrekkelijk water.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

We voeren de **Kaderrichtlijn Water** (KRW) uit. In 2027 hebben we alle mogelijke maatregelen, zoals opgenomen in de KRW- factsheets, om de KRW doelen te halen uitgevoerd. Het gaat om inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen, emissie reducerende maatregelen en kennis met name over afwenteling en effecten van maatregelen. Een belangrijke opgave ligt bij **bronreducerende maatregelen** voor rioolwaterzuiveringen, riooloverstorten en IBA's.

Voor waterkwaliteit werken we aanvullend op de KRW aan:

- Het bepalen van de richting van ons beleid voor opkomende stoffen.
- Zoeken naar de integratie tussen bodem- en waterbeheer en het verbeteren van de waterkwaliteit vanuit het programma Gouden Gronden.
- Zo min mogelijk overlast van blauwalgen in zwemwater.

We verbeteren de biodiversiteit:

- Biodiversiteit is in 2027 integraal onderdeel van ons waterbeheer.
- Watergangen en keringen vormen de verbinding tussen leefgebieden. We zoeken continu mogelijkheden om deze ecologischer te onderhouden, binnen de mogelijkheden van onze primaire taken, de veiligheid van medewerkers en de uitvoerbaarheid.
- In deze periode doen we ervaring op met maaien en afvoeren (niet klepelen) en in de beken met stroombaanmaaien, beide als pilot.

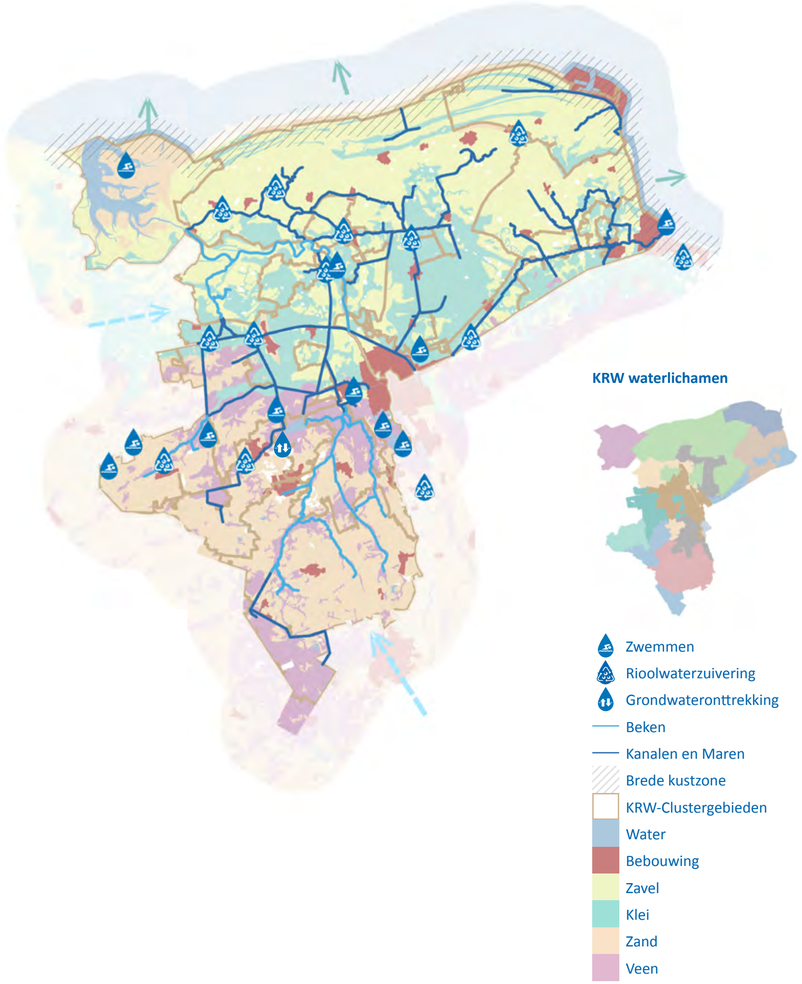

- We benutten kosteneffectieve kansen voor biodiversiteit en werken daarin uiteraard samen met onze partners.

Wat zijn de kaders?

- Kaderrichtlijn Water
- Zwemwaterrichtlijn
- Wet natuurbescherming
- Delta-aanpak Waterkwaliteit
- Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
- Provinciale omgevingsverordening
- Waterschapsverordening
- Beleidskader duurzaamheid

Hoe houden we koers?

De doelen gesteld in Kaderrichtlijn Water aan de waterkwaliteit pakken we op in een breder uitvoeringsprogramma. Dit programma benaderen we integraal, gebiedsgericht en samen met de omgeving waarbij we koppelkansen benutten. Daarnaast werken we vanuit onze ‘visie biodiversiteit’ en ‘visie vismigratie’. Voor het beperken van medicijnresten in ons water nemen we deel aan het ‘convenant medicijnresten’.

Met welke partners?

- Provincies, Gemeenten, Rijkswaterstaat, waterschappen
- Agrariërs, LTO, Boer&Natuur
- Terreinbeherende (natuur)organisaties, Groninger Landschap
- Drinkwaterbedrijven
- Inwoners

Voldoende en gezond water: vaarwegen, recreatie, cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit

Waterschap Noorderzijlvest

Wat is onze koers?

- **Versterken economisch groeipotentieel** gecombineerd met wateropgaven.
- Waarderen **ruimtelijke kwaliteit & cultuurhistorie**.
- **Gastheer voor recreanten**.
- Waarde toevoegen door een **nieuwe vorm van (samen)werken**.
- **Waterbeleving en volksgezondheid**.

Waarom doen we dit?

We zijn een organisatie die zichtbaar is in en voor het gebied. Door bewust koppelkansen op te zoeken kunnen we zowel onze eigen projecten als het gebied een positieve impuls geven. We willen een benaderbare overheid zijn die middenin de maatschappij staat en graag meedenkt met de inwoners.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Recreatief medegebruik van watergangen

- We bevorderen een veilige en vlotte doorvaart op onze wateren. We brengen daarom het beheer van onze vaarwegen op orde: we maken beleid voor nautisch en vaarwegbeheer, ontwikkelen een meetnet, stellen onze gegevens extern beschikbaar en maken afspraken met partners over verantwoordelijkheden en uniform beheer.
- Samen met onze partners maken we het gebied en onze vaarwegen toegankelijker, voor bijvoorbeeld kano's en wandelaars. We kijken bijvoorbeeld naar samenwerking in Toukomst en het project Zuidelijk Westerkwartier.
- We voeren ons onderhoudsprogramma bruggen uit en dragen bruggen waar dat kan over aan wegbeheerders/overheden.
- Vanuit onze eigen opgaven kijken we naar koppelkansen voor bijvoorbeeld recreatie of cultuurhistorie. Deze kunnen de projecten een positieve impuls geven en willen we daarom bewust opzoeken.
- We maken beleid voor recreatief medegebruik. We faciliteren waar mogelijk medegebruik van onze wateren en gronden, zoals onderhoudspaden, wanneer daar vraag naar is.

We brengen ons erfgoed op orde en dragen het uit.

- Erfgoed brengen we verder op orde en is zichtbaar in de omgeving.
- We inventariseren ons immaterieel erfgoed.
- We zijn deelnemer in erfgoedgroepen met het doel op tijd koppelkansen te zien en te benutten.

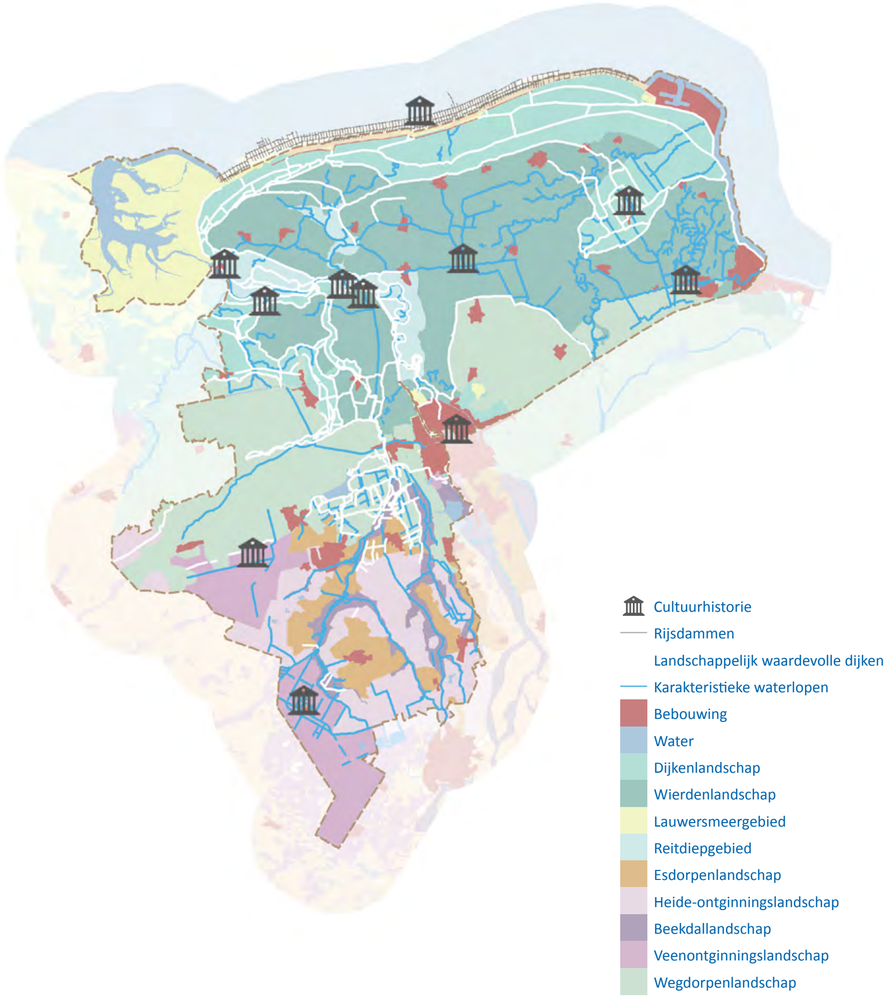

- We zoeken kansen voor beleving van ons erfgoed. Bijvoorbeeld door erfgoed in functie te stellen en verhalen te vertellen bij onze erfgoederen, waardoor deze 'tot leven komen'.
- Onze archieven maken we digitaal toegankelijk.

Ruimtelijke kwaliteit wordt integraal onderdeel van ons werk.

- We maken een visie over ruimtelijke kwaliteitsaspecten voor ingrepen/aanpassingen in ons watersysteem en een waterbiografie waarin onze wateren op waarde worden gezet. Deze biografie versterkt de cultuurhistorische identiteit van het landschap. We hebben aandacht voor de koppeling tussen erfgoed, landschap, ruimtelijke kwaliteit en biodiversiteit.

Wat zijn de kaders?

- Provinciale omgevingsverordeningen
- Waterschapsverordening
- Gemeentelijke omgevingsplannen
- Scheepvaartverkeerswet
- Omgevingswet
- Erfgoedwet
- Wet archeologie

Hoe houden we koers?

Het belangrijkste is om in gesprek te blijven met partners om af te stemmen en koppelkansen te signaleren. We werken samen met partners volgens het landschapsconvenant en voeren het gesprek over de 'basisvisie recreatietoervaartnet' (BRTN). Koers houden doen we vanuit ons beleid voor cultuurhistorie en onze onderhoudsprogramma's voor bruggen en cultuurhistorie.

Met welke partners?

- Gemeenten, provincies, Rijkswaterstaat, waterschappen
- Ministeries van LNV en OC&W
- Marketing- en routebureaus, watersportverbond en -federatie
- Dorpsbelangen, erfgoedvereniging Heemschut, Toeristische Kano Bond Nederland
- Stichting Libau, historische verenigingen, Het Groninger Landschap

Gezuiverd water

Wat is onze koers?

- We werken mee aan een **'volhoudbare' wereld**.
- We faciliteren onze partners in **slimme ruimtelijke ontwikkelingen**.
- **Waterbeleving en volksgezondheid**.

Waarom doen we dit?

We werken samen met onze partners aan een duurzame, doelmatige en betaalbare waterketen. Onze zuiveringen worden duurzamer en dragen bij aan een natuurlijker watersysteem. Daarnaast bereiden we ons voor op 'opkomende' schadelijke stoffen voor de volksgezondheid en het milieu.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Vanuit de samenwerking in de waterketen werken we met onze partners de komende jaren aan:

- Het maken van een routekaart per zuiveringskring, waarin bijvoorbeeld vervangingsopgaven, demografische ontwikkelingen en de toekomst van onze zuiveringen op elkaar worden afgestemd. Voor de stad Groningen is de eerste routekaart al gemaakt.
- Het ontwikkelen van een sturing op de totale (afval)waterketen om afvalwatertransport en -zuiveringen te optimaliseren. Daarin richten we ons op Real Time Control en ontwikkelingen zoals een digitale tweeling. Daarin werken de systemen van gemeenten en waterschappen samen.
- De ontwikkeling van een integrale waterketenkaart. Daarop staan onze geografische data die externen kunnen gebruiken.
- Minder 'schoon water' vanuit de gemeenten naar de zuivering, bijvoorbeeld door afkoppelen van regenwater en verminderen van rioolvreemd water. Samen met gemeenten proberen we te komen tot een afkoppelambitie en onderzoeken we waar we initiatieven kunnen ondersteunen.
- Slimmer meten en monitoren om de doelmatigheid in de waterketen te vergroten, zoals bijvoorbeeld vergaand informatie kunnen halen uit afvalwater ten behoeve van (onder meer) onze volksgezondheid.
- Preventieprojecten voor **schadelijke stoffen in het rioolwater**, zoals bijvoorbeeld 'Medischoon'.
- Het proactief adviseren van gemeenten bij het reguleren van lozingen die effect hebben op onze zuiveringen.
- Een gezamenlijke aanpak voor verminderen van **riooloverstorten op KRW watergangen** en afspraken over de uitvoering.

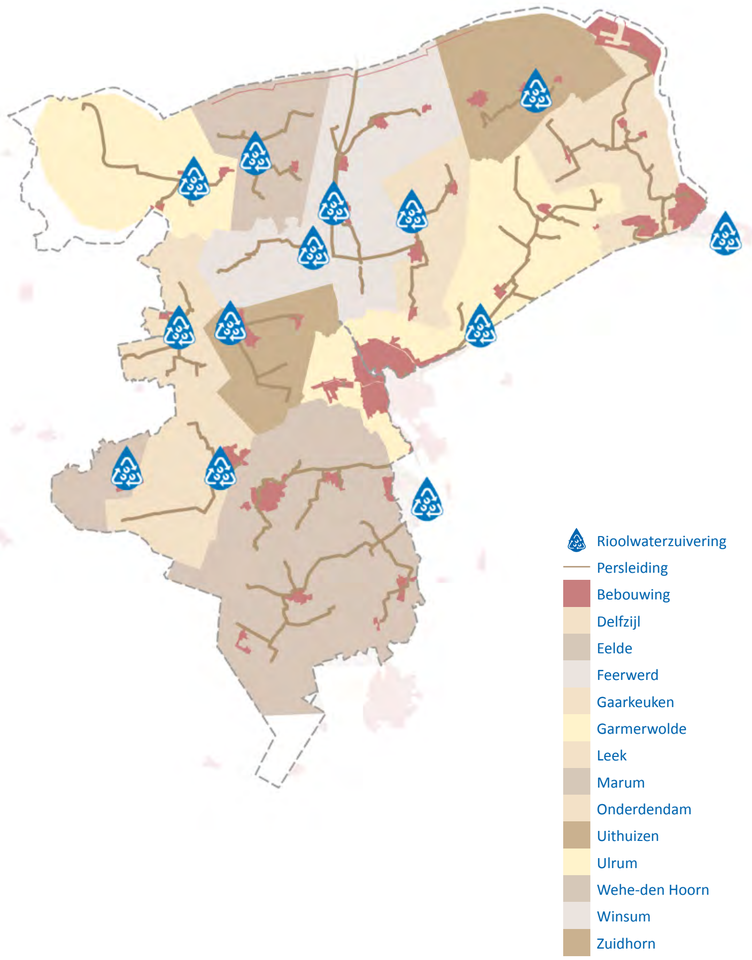

- Een gezamenlijk plan van **aanpak voor IBA's** en afspraken over de uitvoering.

Onze inzameling en transport verbeteren we continu:

- Ons transportsysteem (persleidingen en rioolgemalen) blijft voldoen aan de afnameverplichting. Daarvoor voeren we onderhoud uit.
- We maken een model van onze transportsystemen. Dit stelt ons in staat tot monitoring, het uitvoeren van analyses en het doorvoeren van optimalisaties

Onze zuiveringen voldoen aan de lozingseisen en zijn klaar voor de toekomst:

- Uit de al genoemde routekaarten vloeit per zuivering een visie voort. Die vertalen we naar een programma. We beschrijven het toekomstbeeld per zuiveringskring en gaan in op de relatie tussen de zuivering en de omgeving.
- We gebruiken **assetmanagement** als leidraad voor de analyse en optimalisatie van processen en investeringsbeslissingen.
- We zetten in op strategische kennisontwikkeling met kennisinstituten en partners: andere waterschappen, Waterketen Onderzoek Noord (WON), Hanzehogeschool Groningen, Wetsus en STOWA.
- Vanuit de Kaderrichtlijn Water verbeteren we de kwaliteit van het effluent van zuiveringen in Winsum, Westerkwartier, Leek, Eelde, Uithuizermeeden en Garmerwolde.
- De zuiveringen Westerkwartier (nieuwbouw) en Garmerwolde (renovatie) vernieuwen we naar de eisen van deze tijd (effluent, medicijnresten, hergebruik effluent voor de industrie).

Onze zuiveringen worden duurzamer:

- We onderzoeken bedrijfsmatige neventaken voor onze zuiveringen gericht op het winnen van grondstoffen, het produceren van duurzame energie en het leveren van water als bron voor hergebruik.
- Samen met Waterbedrijf Groningen onderzoeken we de mogelijkheden voor hergebruik van effluent als bron voor industriewater. Het eerste onderzoek richt zich op onze zuivering Garmerwolde. Daar heeft Waterbedrijf Groningen/ North Water een industriewaterfabriek voor de Eemshaven gerealiseerd. Ook hergebruik van onze effluenten voor landbouw, natuur en stedelijk gebied wordt komende periode onderzocht.
- We werken aan verminderde uitstoot van methaan en lachgas (extreme broeikasgassen).

Gezuiverd water

Wat zijn de kaders?

- Nationaal Bestuursakkoord Water
- Wettelijk kader lozingsnormen
- Kaderrichtlijn Water
- Richtlijn stedelijk afvalwater
- Beleidskader duurzaamheid

Hoe houden we koers?

In de waterketen werken we samen aan het ‘uitvoeringsprogramma waterketen’. Daarnaast worden het te maken programmaplan ‘gezuiverd water’ en de visie per zuiveringskring richtinggevend voor ons werk.

Met welke partners?

- Provincies
- Gemeenten
- Drinkwaterbedrijven
- Ondernemers
- Waterschappen

→

Foto rechts: RWZI Gaarkeuken

Gebied: Noordelijke kuststrook

Wat is de opgave?

In dit gebied werken we de komende jaren aan:
- lange termijn waterveiligheid;
- verminderen effecten verzilting en droogte;
- waterkwaliteit;
- vervangingsopgaven, onderhoud en gebiedsplannen;
- inbrengen waterbelang in ruimtelijke ontwikkelingen;
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Lange termijn waterveiligheid, verzilting en droogte
- We nemen initiatief voor onderzoek naar een brede kustzone, die zowel ingaat op waterveiligheid, omgaan met verzilting als de beschikbaarheid van zoet water met het oog op droogte en verzilting. Deze studie richt zich op zowel buitendijks als binnendijks gebied.
- Na onderzoek stellen we een zoetwaterstrategie op, inclusief een strategie voor verzilting en maken deze uitvoeringsklaar.
- De zoetwaterstrategie gaat ook in op (on)mogelijkheden voor nieuwe watervragers.
- We ondersteunen de agrarische sector in de structuurverbetering van kleigronden en het vasthouden van water (zoetwaterlens), in relatie tot het voorkomen van verzilting.
- We hebben belang bij het veiligstellen van aanvoer van zoet water vanuit het IJsselmeer en het optimaliseren daarvan voor de middellange termijn.
- We doen onderzoek naar wegpompen van zout water in de Emmapolder.
- We doen (aanvullend) onderzoek naar golfbelasting, effecten van windturbines en faalmechanismen voor onze zeedijk.
- We onderzoeken kwelderontwikkeling ten behoeve van onze primaire kering.
- We communiceren duidelijk over ieders rol en verantwoordelijkheid in het buitendijkse gebied.

- (Grootschalig) water vasthouden in natte en droge tijden
- Bijdragen aan ontwikkeling (water)systeemdiensten
- Dubbel gebruik assets voor energieopwekking
- Inzetten op klimaatadaptieve steden en dorpen
- Onderzoeken veiligstellen van buitendijkse gebieden
- Robuust watersysteem
- Waarderen ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie
- Industriegebied
- Buitendijkse haven
- Vismigratie
- Rioolwaterzuivering
- Hoofdafvoer per deelstroomgebied
- Primaire kering
- Deelstroomgebieden
- Brede kustzone
- Bebouwing
- Water
- Zavel
- Klei
- Zand
- Veen
- Verzilting
- Verdroging

Waterkwaliteit
- We zorgen er samen met gemeenten voor dat **IBA's** in ons gebied goed blijven functioneren. Een (groot) deel van de IBA's in ons gebied nadert het eind van de levensduur.
- Met de agrarische sector werken we aan vermindering van uitspoelen van nutriënten en bestrijdingsmiddelen
- We doen onderzoek naar uitstroming van stoffen naar de Waddenzee/ Eems-Dollard.
- We hebben aandacht voor niet toetsbare KRW stoffen (PAK, PFOS).

Vervangingsopgaven en gebiedsplannen
- We ontwikkelen een gebiedsplan voor Noordpolderzijl: we kijken naar de buitendijkse haven, de plek binnendijks en de beschikbaarheid van zoet water in combinatie met erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en recreatie. Dit doen we in samenhang met het onderzoek naar de brede kustzone.
- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering. Baggeren en oeververdediging krijgen daarbij de komende jaren extra aandacht.

We brengen het belang van water in bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder:
- herstructurering woningbouw aardbevingsgebied;
- rioolvervanging gemeenten Eemsdelta en het Hogeland;
- uitbreiding industriegebied Eemshaven;
- aanlanding kabels en leidingen vanaf zee.

We werken samen aan gemeenschappelijke belangen:
- We faciliteren kansen voor circulariteit en duurzaamheid vanuit en naar industriegebied Eemshaven-Delfzijl, zoals aanvoer gezuiverd water vanuit zuivering Garmerwolde.
- We benutten koppelkansen en denken mee over oplossingen voor vaarrecreatie, bijvoorbeeld rondom kanostuw Warffum richting Noordpolderzijl.

Gebied: Noordelijke kuststrook

Hoe willen we dit doen?

Voor de brede studie naar waterveiligheid, verzilting en droogte ziet het waterschap een leidende, agenderende rol voor zichzelf. Samenwerking met kennisinstituten, andere overheden, natuur- en landschapsorganisaties, agrariërs en en bewoners is belangrijk evenals het vlot opstarten van dit onderzoek. Ook is het belangrijk om over eigen opgaven heen te kijken en doelen (binnendijks en buitendijks) te integreren.

Vanuit onze opgaven werken we samen in verbanden zoals Deltaplan Zoetwater, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, programma Gouden Gronden en Omgevingsagenda Noord.

Om de omvang van de verzilting beter in beeld te krijgen, starten we in 2022 samen met provincies, drinkwaterbedrijven en andere waterschappen langs de Nederlandse kust, het project Freshem.
Daarnaast ondersteunt het waterschap het recent gestarte ‘Zoet/zout knooppunt’.

Voor vervangingsopgaven, onderhouds- en gebiedsplannen werken we samen met belanghebbenden. Koppelkansen willen we bewust opzoeken.

Voor het waterbelang in ruimtelijke ontwikkelingen nemen we een proactieve en adviserende rol in. We geven helder aan waar we voor staan en willen samenwerken aan de kaders voor ontwikkelingen. Vanuit ons belang kunnen we onderzoeken hiervoor meefinancieren.

→

Foto rechts: Lauwersmeerdijk en omgeving

Gebied: Marengebied

Wat is de opgave?

In dit gebied werken we de komende jaren aan:

- waterkwaliteit;
- zuiveringen en waterketensamenwerking;
- vervangingsopgaven, onderhouds- en gebiedsplannen;
- inbrengen waterbelang in ruimtelijke ontwikkelingen;
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Waterkwaliteit

We vergroten het inzicht in de effecten van verzilting. Vanuit de Kaderrichtlijn Water werken wij aan:

- Verbeteren van de kwaliteit van het effluent van zuiveringen Winsum en Uithuizermeeden.
- Vermindering van uitspoelen van nutriënten en bestrijdingsmiddelen met de agrarische sector.
- Baggeren voor verbetering van de waterkwaliteit.
- Aanleggen van vispassages en natuurvriendelijke oevers.
- Samen met gemeenten verminderen van de vervuiling via riooloverstorten.
- Samen met gemeenten zorgen voor goed blijven functioneren van IBA's in ons gebied. Een (groot) deel van de IBA's in ons gebied nadert het eind van de levensduur.

Zuiveringen en waterketensamenwerking

- Onze zuivering in Garmerwolde passen we aan op de eisen van deze tijd (effluent, medicijnresten, hergebruik effluent voor de industrie).
- Samen met onze ketenpartners werken we aan een duurzame, doelmatige en betaalbare waterketen.

Vervangingsopgaven, onderhouds- en gebiedsplannen

- We werken aan een gebiedsplan voor het Aduarderdiep.
- We passen ons waterbeheer aan op de bodemdaling.
- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering. Baggeren en oeververdediging krijgen daarbij de komende jaren extra aandacht.

Kwaliteitsbaggeren: in WL Hoendiep-Aduarderdiep, Maren-DG Reitdiep, Winsumerdiep-Boterdiep

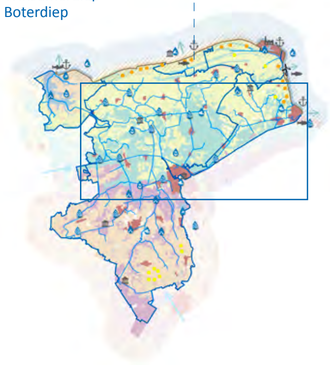

- (Grootschalig) water vasthouden in natte en droge tijden
- Bijdragen aan ontwikkeling (water)systeemdiensten
- Inzetten op klimaatadaptieve steden en dorpen
- Robuust watersysteem
- Waarderen ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie
- Waterkwaliteit verbeteren
- Rioolwaterzuivering
- Hoofdafvoer per deelstroomgebied
- Deelstroomgebieden
- Bebouwing
- Water
- Zavel
- Klei
- Zand
- Veen

We brengen het belang van water in bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder:

- Herstructurering woningbouw aardbevingsgebied.
- Rioolvervanging gemeenten Eemsdelta en het Hogeland.
- Groot onderhoud vaarweg Lemmer - Delfzijl door Rijkswaterstaat.
- Voor waterbeheer in relatie tot bodemdaling geldt dat we het gesprek starten als de grenzen van het watersysteem in zicht komen.

We werken samen aan gemeenschappelijke belangen:

- ‘Toukomst’ heeft de maren boven Appingedam benoemd als een gebied met veel potentie. We geven hieraan samen invulling. Ook kijken we vanuit Toukomst naar kansen voor recreatievaart in ‘Middag en Humsterland’.
- We hebben aandacht voor versterken van de cultuurhistorische identiteit van het marenlandschap
- We faciliteren inwoners met warmte uit water door aquathermie.

Hoe willen we dit doen?

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit verminderen we samen met de gemeenten de belasting vanuit riooloverstorten en niet-functionerende IBA’s. Voor de IBA's richten we ons op voorlichting over onderhoud en gebruik en bekijken we de werking met steekproeven.

Om de omvang van de verzilting beter in beeld te krijgen, starten we in 2022 samen met provincies, drinkwaterbedrijven en andere waterschappen langs de Nederlandse kust, het project Freshem. Daarnaast ondersteunt het waterschap het recent gestarte ‘zoet/zout knooppunt’. Met Waterbedrijf Groningen werken we samen aan benutting van effluent van onze zuivering Garmerwolde als bron voor industriewater. Vanuit onze opgaven werken we samen in verbanden zoals Omgevingsagenda Noord en het programma Gouden Gronden. Voor vervangingsopgaven, onderhouds- en gebiedsplannen werken we samen met belanghebbenden. We zoeken koppelkansen voor bijvoorbeeld gebruiksfuncties, ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid bewust op. Voor het waterbelang in ruimtelijke ontwikkelingen nemen we een proactieve adviserende rol. We geven helder aan waar we voor staan en willen samenwerken aan de kaders voor ontwikkelingen. Vanuit ons belang kunnen we onderzoeken hiervoor meefinancieren.

Gebied: Lauwersmeer

Wat is de opgave?

In dit gebied werken we de komende jaren aan:
- veilig leven met water;
- waterkwaliteit;
- voldoende water (verzilting);
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen;
- renovatieopgave en onderhoud.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Veilig leven met water, waterkwaliteit en samenwerken:
- De dijkversterking Lauwersmeerdijk is een vliegwiel voor een integrale gebiedsaanpak. We willen met onze partners koppelkansen voor natuur, recreatie en verkeer verzilveren die op langere termijn bijdragen aan een bredere kustzone. Het gaat om een tweede toegangsweg naar de haven, de ontwikkeling van de kwelder, een natuurlijke overgang van wad naar dijk en een vismigratiemogelijkheid door de dijk. Bovendien gaan we voor het ontwerpen en bouwen van de duurzaamste dijk met focus op circulariteit, beperken van uitstoot, ruimtelijke kwaliteit en biodiversiteit.
- We werken een integrale toekomstvisie voor het Lauwersmeer als bergboezem uit op basis van de klimaatscenario's 2023. Onderdeel van deze visie is ook het in de toekomst waarborgen / veilig stellen van de waterafvoer via het Lauwersmeer richting zee.
- Met de nieuwe waterwerken Zoutkamp vergroten we de afvoercapaciteit van gemaal H.D. Louwes, we verzilveren koppelkansen voor recreatie, cultuurhistorie en (be)leefbaarheid van Zoutkamp.
- We communiceren duidelijk over ieders rol en verantwoordelijkheid buitendijks van de keringen.

Waterkwaliteit, voldoende water en samenwerken:
- We stellen een beheerstrategie vast voor het Lauwersmeer waarin we de versterking van de natuurfuncties afstemmen op voldoende beschikbaarheid van zoetwater en veilig leven met water.
- We maken een zoetwaterstrategie inclusief een strategie voor verzilting. Daarna volgen uitvoeringsprogramma's.
- We verminderen samen met de agrarische sector de belasting door nutriënten.
- We doen onderzoek naar uitstromen van stoffen naar de Waddenzee en mogelijkheden om soorten (macrofauna) te herintroduceren.
- We werken aan vermindering van overlast door blauwalg op zwemwaterlocaties.

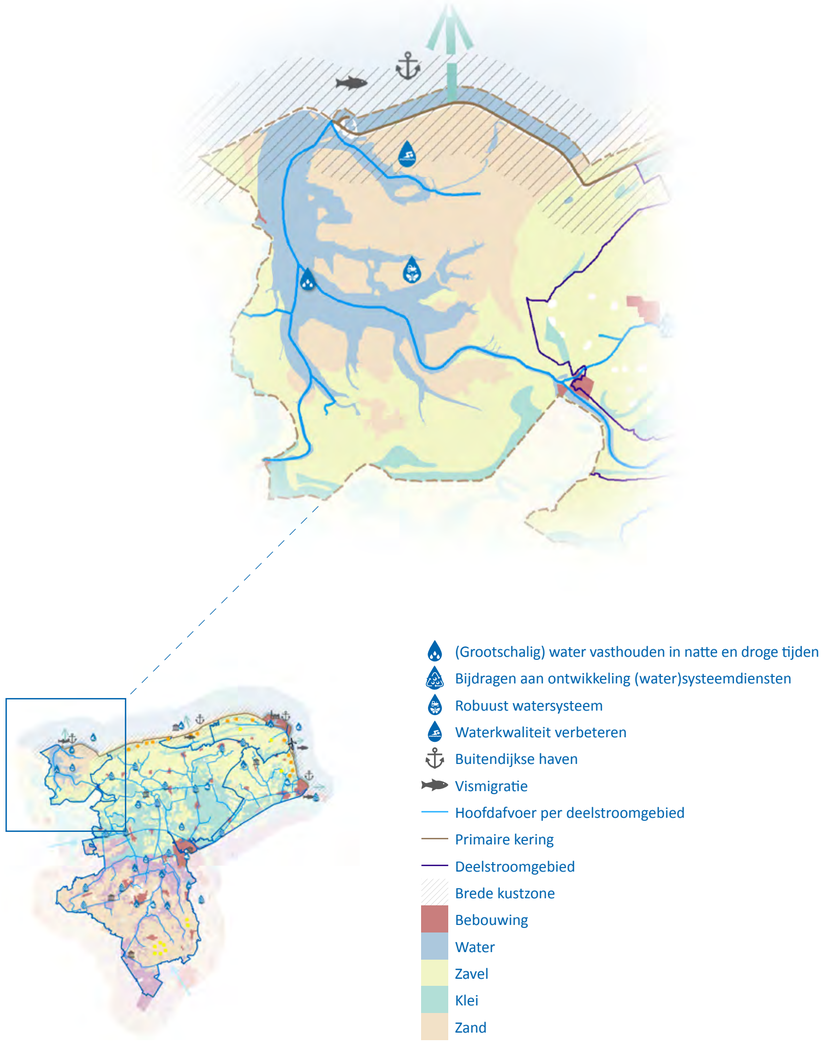

Renovatieopgave en onderhoud:
- We maken de renovatie van de Cleveringsluizen af.
- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering.

Hoe willen we dit doen?

De verschillende belangen, zoals natuur, recreatie en landbouw, maken het Lauwersmeer tot een complex, maar ook kansrijk gebied. Samenwerking van partijen in het gebied is essentieel.

We nemen deel aan de Stuurgroep Lauwersmeer en werken samen met Wetterskip Fryslân. Voor het KRW maatregelenpakket 2022-2027 is in 2021 een gebiedsproces gestart om te komen tot een gezamenlijk perspectief voor het Lauwersmeergebied vanuit de invalshoeken landbouw en natuur.

Ook het uitwerken van de plannen voor de dijkversterking Lauwersmeerdijk-Vierhuizergat en nieuwe waterwerken Zoutkamp gebeurt in samenwerking met de partners en vele betrokkenen en experts uit het gebied.

We hebben ons als waterschap verbonden aan Agenda 2050 Waddengebied en het Brakwaterconvenant. We werken aan het herstel van de verbinding met de Waddenzee en het achterliggende stroomgebied met het bevorderen van de vismigratie in het kader van Vissen voor verbinding en KRW.

In het lopende programma Gouden Gronden werken we samen met de provincie en de agrarische sector aan een beter bodembeheer voor een betere waterkwaliteit, bijdragen aan klimaatadaptatie en het tegengaan van verzilting. Om de omvang van de verzilting beter in beeld te krijgen, starten we in 2022 samen met provincies, drinkwaterbedrijven en andere waterschappen langs de Nederlandse kust, het project Freshem. Daarnaast ondersteunt het waterschap het recent gestarte 'zoet/zout knooppunt' en het particuliere initiatief 'Zoet op Zout' van akkerbouwers uit het Lauwersmeergebied. Ter ondersteuning van het gebiedsproces KRW willen we samen met betrokken partners (overheden, natuur-, landbouworganisaties) een intensiever monitorings-systeem voor zoutgehalte in het Lauwersmeer maken en uitvoeren. Met een meer gedetailleerde monitoring kan tijdiger, met meer begrip en dus meer gericht gestuurd worden op zoutbelasting en indringing van zout in het Lauwersmeer.

Gebied: Zuidelijk Westerkwartier en benedenlopen beken

Wat is de opgave?

In dit gebied werken we de komende jaren aan:
- veilig leven met water;
- voldoende water in elk seizoen;
- waterkwaliteit;
- onze zuiveringen en samenwerking in de waterketen;
- vervangingsopgaven, onderhoud en gebiedsplannen;
- inbrengen waterbelang in ruimtelijke ontwikkelingen;
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Veilig leven met water en voldoende water
- Het waterbergingsgebied Dwarsdiep in het Zuidelijk Westerkwartier is voor 2025 inzetbaar. We verzilveren daarbij kansen voor recreatie en cultuurhistorie.
- In en rondom de Onlanden zoeken we in samenwerking met terreinbeherende (natuur)organisaties, agrariërs en andere belanghebbenden naar extra waterberging vanuit een integrale stroomgebiedsbenadering met aandacht voor natuur en droogte.
- We zetten onze deelname aan gebiedsprocessen op locaties met veenbodems voort, met als één van de doelen vernatting/tegengaan veenoxidatie.

Waterkwaliteit

Vanuit de Kaderrichtlijn Water werken we aan:
- aanleg vispassages;
- herinrichting Leekstermeer, hierbij kijken we naar een mogelijke koppeling met (vaar)recreatie en duurzaamheid;
- samen met gemeenten verminderen van de vervuiling via riooloverstorten;
- verbeteren van het effluent van zuiveringen Westerkwartier, Leek en Eelde;
- aanleggen van natuurvriendelijke oevers;
- herinrichting Dwarsdiep – Reitdiep – Kommerzijl;
- baggeren voor verbeteren van de waterkwaliteit in de Matsloot;
- verbeteren waterkwaliteit Paterswoldsemeer;

Daarnaast hebben zwemlocaties onze blijvende aandacht.

Onze zuiveringen en samenwerking in de waterketen:
- Nieuwbouw zuivering Westerkwartier;
- Samen met onze ketenpartners werken we aan een duurzame, doelmatige en betaalbare waterketen.

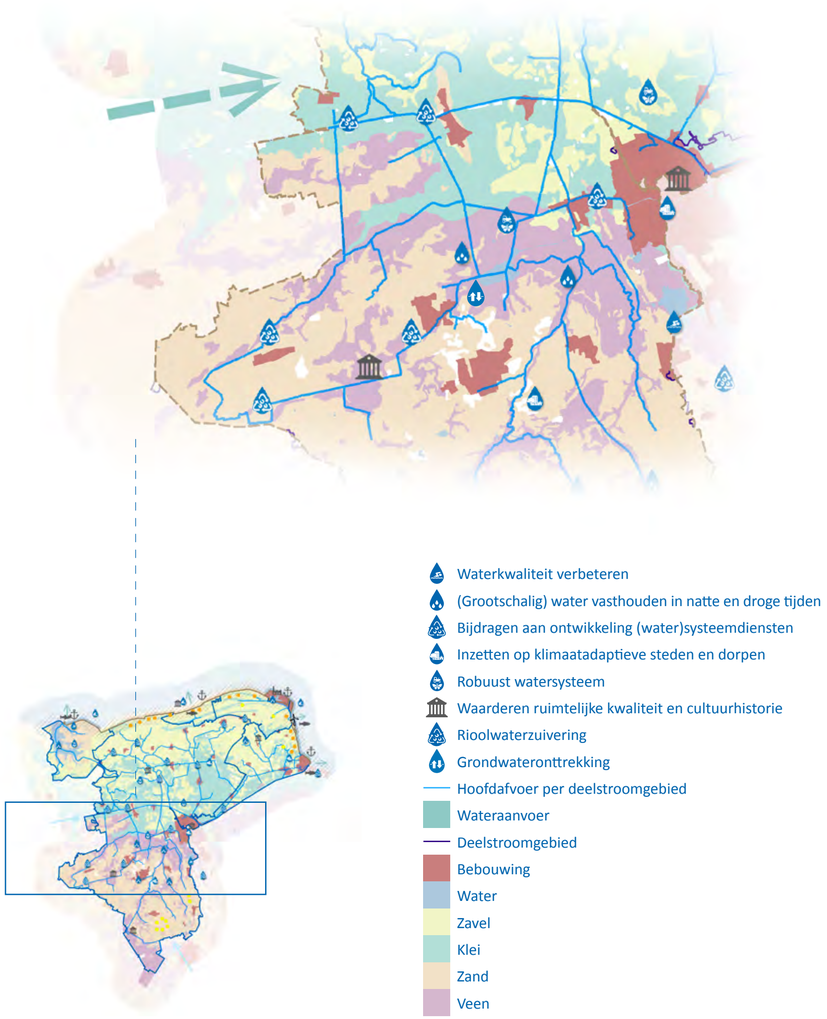

Vervangingsopgaven, onderhoud en gebiedsplannen:
- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering. Baggeren en oeververdediging krijgen daarbij de komende jaren extra aandacht.

We brengen het waterbelang in bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder:
- stedelijke ontwikkeling Leek;
- mogelijke aanleg Lelylijn;
- aanvullende strategische voorraad drinkwater.

We werken samen aan gemeenschappelijke belangen:
- Vanuit onze opgaven kijken we naar koppelkansen voor recreatie, vaarverbindingen en duurzaamheid (bijv. integraal plan Leekstermeer).
- Vanuit de intentieverklaring Uitvoeringsprogramma Gebiedsdossiers Drenthe 2021-2025 spannen we ons in voor de drinkwaterkwaliteit rondom grondwaterwinning Nietap.
- We faciliteren de inwoners met warmte uit water met aquathermie.

Hoe willen we dit doen?

Voor de waterbergingsopgave werken we samen met partners in de ‘Gebiedsontwikkeling Zuidelijk Westerkwartier’. Hier combineren we natuurontwikkeling met de inrichting van waterbergingsgebieden. Tegelijk nemen we maatregelen op het gebied van waterkwaliteit, recreatie, landbouw, landschapsherstel en leefbaarheid. Bij de Onlanden starten we samen met partners en bewoners een gebiedsproces op. We zoeken naar balans voor verschillende functies en kijken naar kansen voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid.

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit volgen wij de gestelde doelen op basis van de Kaderrichtlijn Water. We zoeken in een vroeg stadium de samenwerking met bewoners en partners. In het gebiedsproces zoeken we koppelkansen bewust op, ook voor ons eigen werk, bijvoorbeeld om te zorgen voor voldoende water in elk seizoen, voor vervangingsopgaven of onderhoud.

Voor het belang van water in ruimtelijke ontwikkelingen nemen we een proactieve agenderende rol. We geven helder aan waar we voor staan en willen samenwerken aan de kaders voor ontwikkelingen. Vanuit ons belang kunnen we onderzoeken hiervoor meefinancieren.

Deelgebied: Drents Plateau met beekdalen

Wat is de opgave?

In dit gebied werken we de komende jaren aan:

- Voldoende water in elk seizoen;
- Waterkwaliteit;
- Veilig leven met water;
- Vervangingsopgaven, renovatie en onderhoud;
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Voldoende water in elk seizoen, waterkwaliteit, veilig leven met water en samenwerken:

- We starten een onderzoek naar het functioneren van het watersysteem op de hoge zandgronden. Daarna zetten we samen met andere partijen in op een gebiedsproces waar voor het waterschap waterkwaliteit (KRW), klimaat en droogte (water vasthouden) binnen vallen.
- We stellen een zoetwaterstrategie op, inclusief een strategie voor aanvragen van nieuwe watervragers.
- We willen samen met grondeigenaren en partners kijken naar de mogelijkheden voor een pilot water vasthouden en deze bij positieve belangstelling ook uitvoeren.

Waterkwaliteit

Vanuit de Kaderrichtlijn Water werken we aan:

- inrichting van de beekdalen;
- Aanleg vispassages;
- Verminderen zink in oppervlaktewater;
- Samen met gemeenten verminderen van de vervuiling via riooloverstorten
- Anders maaien in de beek (pilot stroombaanmaaien)

Onze zuiveringen en waterketensamenwerking

- Samen met onze ketenpartners werken we aan een duurzame, doelmatige en betaalbare waterketen.

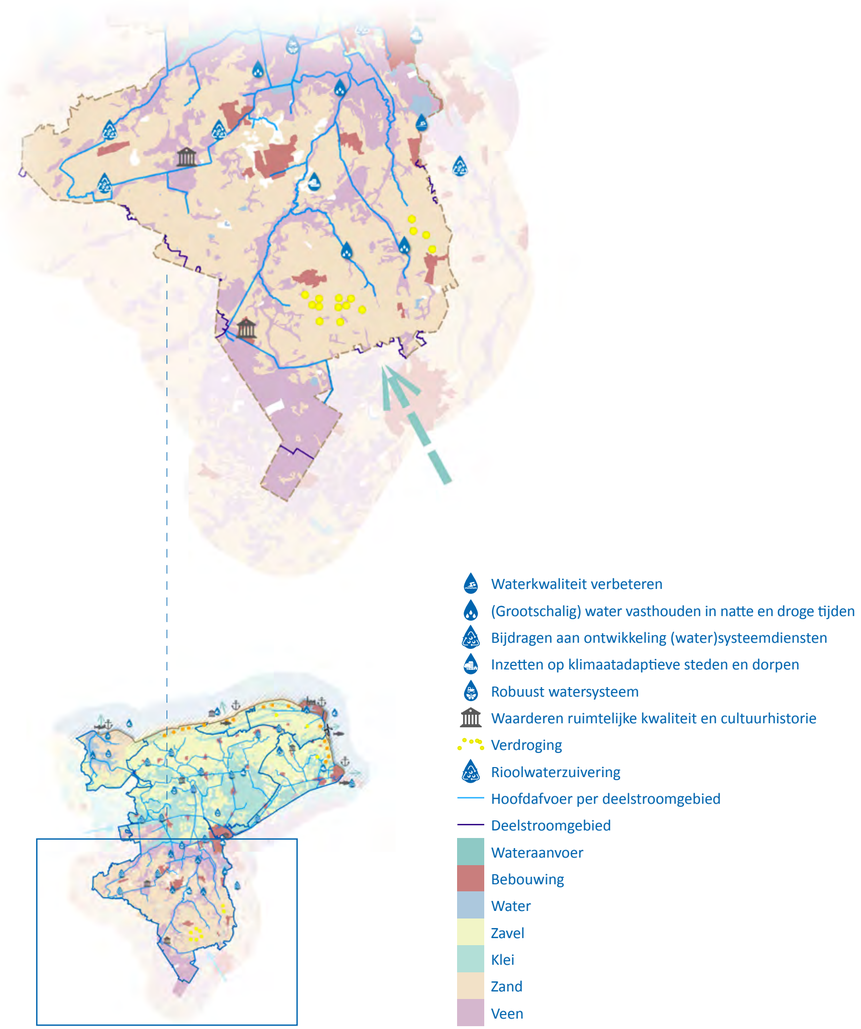

Vervangingsopgaven, renovatie en onderhoud

- We herstellen het erfgoed in de Kolonievaart, hierbij onderzoeken we de mogelijkheid van koppeling met bevaarbaarheid naar Veenhuizen (UNESCO).
- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering.

We werken samen aan gemeenschappelijke belangen:

- Vanuit onze opgaven kijken we naar koppelkansen voor (vaar)recreatie en duurzaamheid.
- We faciliteren de inwoners met warmte uit ons water via aquathermie.

Hoe willen we dit doen?

We zien een grote opgave voor de komende jaren voor voldoende water in elk seizoen, de wens om meer water langer vast te houden bij meer extreme omstandigheden als droogte en hevige regenbuien. Daarom zetten we in op een brede studie met andere partijen (bewoners, eigenaren, provincie en terreinbeherende (natuur)organisaties. Op de onderwerpen waterkwaliteit, klimaat en droogte heeft het waterschap een agenderende leidende rol. We zoeken actief de koppeling met opgaven van anderen, zoals Natuur Netwerk Nederland. Daarnaast zoeken we de koppeling met subsidietrajecten en leren we van de aanpak bij andere waterschappen. Samen met de provincie Drenthe organiseren we een inspiratiewerkplaats om te komen tot een integrale gebiedsbenadering.

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit volgen wij de gestelde doelen op basis van de Kaderrichtlijn Water. We zoeken in een vroeg stadium de samenwerking met bewoners en partners. In gebiedsprocessen zoeken we koppelkansen bewust op. Dat kan ook gaan om kansen voor onderdelen van ons eigen werk, bijvoorbeeld om te blijven zorgen voor voldoende water in elk seizoen of als we voor vervangingsopgaven of (groot) onderhoud staan.

Tenslotte zien we verschillende kansen voor vaarrecreatie en duurzaamheid in het gebied. Hierover blijven we in gesprek met onze partners.

Gebied: Steden en dorpen

Wat is de opgave?

Voor de steden en dorpen werken we de komende jaren aan:

- ‘klimaatklaar‘ blijven;
- waterkwaliteit;
- beleving van water;
- vervangingsopgaven, onderhoud en gebiedsplannen;
- inbrengen belang van water in ruimtelijke ontwikkelingen;
- samenwerken aan gemeenschappelijke belangen.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

‘Klimaatklaar’ blijven

- We werken aan beleid voor stedelijk water in relatie tot klimaatadaptatie, met specifiek aandacht voor onze rol en samenwerking met gemeenten. Het beleid gaat onder andere in op hemelwater in relatie tot waterberging, afkoppelen en onze zuiveringen.
- Met onze partners in de waterketen werken we aan een meer integrale benadering van de waterketen en aan routekaarten om opgaven gezamenlijk aan te pakken. We werken vanuit het **uitvoeringsprogramma waterketen 2020-2025**.
- Om voorbereid te zijn op klimaatverandering continueren we samen met gemeenten en provincies stresstesten en risicodialogen. Daarnaast stellen we klimaatadaptatie strategieën op.

Waterkwaliteit

- We werken verder aan vermindering van blauwalg op zwemwaterlocaties
- Samen met gemeenten verminderen we de vervuiling via riooloverstorten
- We adviseren gemeenten proactief bij het reguleren van lozingen op de riolering.

Beleving van water

- We brengen ons erfgoed op orde en dit is meer zichtbaar voor de omgeving.
- Vanuit onze eigen opgaven kijken we naar koppelkansen voor recreatief medegebruik.

Vervangingsopgaven, onderhoud en gebiedsplannen

- We voeren onderhoud uit volgens ons beheer- en onderhoudsplan en onderhoudsprogrammering. Baggeren en oeververdediging krijgen daarbij de komende jaren extra aandacht.

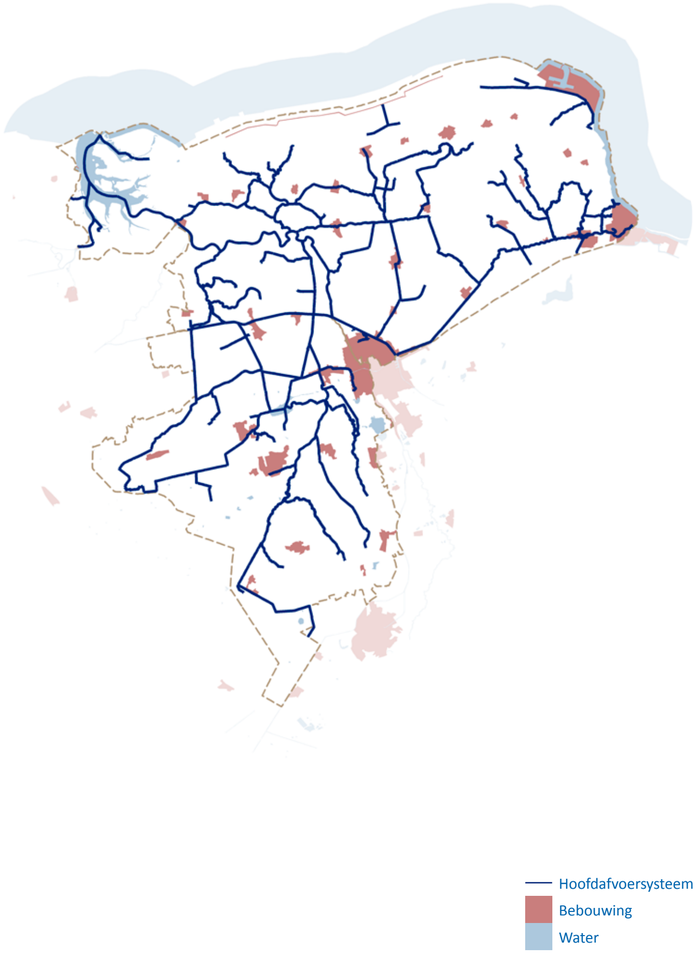

We brengen het waterbelang in bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder:

- Woningbouwopgaven stad Groningen (Suikerunieterrein, Eemskanaalzone).
- Stedelijke ontwikkeling Leek.
- Herstructurering Delfzijl (Noord)
- Herstructurering woningbouw aardbevingsgebied.

We werken samen aan gemeenschappelijke belangen:

- Faciliteren initiatieven voor circulariteit en duurzaamheid van partners.
- Verdere benutting effluent, grondstoffen en energie/ warmte vanuit onze zuiveringen.
- Faciliteren van de inwoners van het gebied met warmte uit ons water via aquathermie, mogelijk zelfs met lokaal hergebruik van water en grondstoffen uit onze rwzi’s.

Hoe willen we dit doen?

Voor het belang van water in ruimtelijke ontwikkelingen pakken we een proactieve adviserende rol. We zitten in de praktijk nu al vaker aan tafel en wachten niet op een toets achteraf. We geven helder aan waar we voor staan en willen met gemeenten samenwerken aan de kaders voor ontwikkelingen. Vanuit ons belang kunnen we noodzakelijke onderzoeken meefinancieren.

Met gemeenten werken we samen in de waterketen en andere samenwerkingsverbanden. De verbetering van de waterkwaliteit gaat deels over gemeentelijke assets. Zo willen we het aantal overstorten op onze wateren verminderen. We zoeken de samenwerking op om te kijken naar brede oplossingen, bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater. We geven dit vorm vanuit het **‘uitvoeringsprogramma waterketen’**.

Voor elk van onze zuiveringskringen maken we een routekaart om opgaven gezamenlijk aan te pakken. Voor onze zuiveringen maken we een visie. Samen met onze partners en inwoners onderzoeken we het toekomstbeeld en de relatie van de zuivering met de directe omgeving.

Voor onze inwoners is de beleving van water belangrijk. Het kunnen genieten van water heeft daarom een plek in projecten die we uitvoeren.

Organisatie

Wat is onze koers?

- We zijn een **gewaardeerde (beleids)partner**.
- We zijn een **maatschappelijk verantwoordelijke overheid**.

Waarom doen we dit?

De wereld om ons heen verandert: snellere klimaatverandering, technologie, welvaart. Water wordt belangrijker in het maatschappelijk debat. We merken dat de mensen in ons gebied meer betrokken zijn bij ons werk en zich ook vaker laten horen. Dat vraagt om een organisatie die zich klaarmaakt voor veranderingen: meer dan ooit omgevingsgerichter werken en investeren in professionele netwerken om samenwerking mee uit te bouwen.

We realiseren ons dat waterbeheer grensoverschrijdend is. We opereren met grensoverschrijdende invloeden en nemen daarin onze verantwoordelijkheid.

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Voor de ontwikkeling van onze organisatie zetten we in op drie speerpunten:

- Onze medewerkers zijn voorbereid op veranderend werk. Zij zijn wendbaar op de inhoud en toekomstfit in houding en gedrag met inzet op persoonlijke ontwikkeling en strategische personeelsplanning.
- Onze organisatie is omgevingsbewust en handelt omgevingsgericht. We zoeken daarin de samenwerking op.
- We hebben een transparante en voorspelbare investerings- en onderhoudsprogrammering van alle infrastructuur die we gebouwd hebben in ons gebied. Assetmanagement is doorgevoerd in de hele organisatie.
- We hebben onze bedrijfsvoering op orde binnen financiële kaders. We zijn een efficiënte overheidsorganisatie die goed meekomt in de digitale ontwikkeling in de samenleving en in toenemende mate stuurt op data.

Verder blijven we inzetten op kennis delen en innovatie om ons werk beter, goedkoper en duurzamer te doen.

- We nemen deel aan het innovatienetwerk van regionale waterbeheerders (vanuit STOWA).
- We continueren onze samenwerking in de vorm van gemeenschappelijke regelingen, convenanten en andere overeenkomsten en staan open voor de uitbreiding daarvan.

- We delen kennis in nationale en internationale samenwerkingsverbanden en maken innovaties zichtbaar, bv in EU Interregprojecten.
- In internationale samenwerkingen (in Dutch Water Authorities- verband) wisselen we kennis en ervaring uit en werken we samen met nationale en buitenlandse partners. We bestendigen de meerjarige partnerschappen met waterbeheerders in Peru en Midden-Amerika.

Wat zijn de kaders?

- HR visie
- Assetmanagement
- NL DIGIbeter
- Sustainable Development Goals

Hoe houden we koers?

Over organisatiedoelen wordt gerapporteerd in de Planning en Control cyclus (maand-, kwartaal- en jaarrapportages). Onze internationale samenwerking geeft invulling aan het internationale programma Blue Deal en we werken vanuit de koepel Dutch Water Authorities.

Met welke partners?

- Overheden en partners in het gebied
- Verbonden partijen (met gemeenschappelijke regelingen)
- Unie van waterschappen / Dutch Water Authorities / Ministerie van Buitenlandse Zaken / Ministerie van Infrastructuur en Water
- Collega-waterschappen

←
Foto links: Coupures, dijkdoorgangen, bij Delfzijl gesloten.

Financiële kaders

Wat willen we bereiken de komende zes jaar?

Waterschap Noorderzijlvest presenteert met dit Waterbeheerprogramma 2022-2027 zowel ambitieuze als voor ons waterschap passende en behapbare plannen voor de komende zes jaar. We hebben samen met onze omgeving op een rij gezet wat noodzakelijk en wenselijk is om in gang te zetten. We hebben dat nadrukkelijk gedaan met oog en oor voor wat onze organisatie aankan en wat we kunnen betalen met een gemiddelde stijging van ons belastingtarief van ongeveer 4%. Deze gemiddelde stijging loopt in de pas met de ontwikkeling van de waterschapsbelasting in de rest van het land. Met behoedzaam prioriteren ligt er een programma met een gemiddeld netto investeringsvolume van € 50 miljoen per jaar met een gelijkblijvend schuldenplafond tussen € 250 en € 300 miljoen. We gaan hierbij uit van een stabiele personele bezetting van 308 fte.

Wat zijn de kaders?

- Treasurystatuut;
- Belastingtarief stijging 3-4% per jaar;
- Gemiddeld netto investeringsvolume € 50 miljoen per jaar;
- Schuldenplafond maximaal tussen € 250 en € 300 miljoen;
- Verordening uitgangspunten voor het financiële beleid en voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie.

Hoe houden we koers?

Jaarlijks stellen we een kaderbrief en een jaarplan inclusief meerjarige doorkijk op, waarin we de activiteiten voor het opvolgende jaar programmeren (P&C cyclus). Zo maken we de activiteiten voor het opvolgende jaar concreter en stellen waar nodig de eerdere plannen bij. Door gericht te sturen en monitoren in de P&C cyclus borgen we de uitvoering van het Waterbeheerprogramma en houden we deze binnen de financiële gestelde kaders. In bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de investeringen van de komende 6 jaar.

Overzicht investeringen WBP 2022-2027

Bedragen betreffen miljoenen

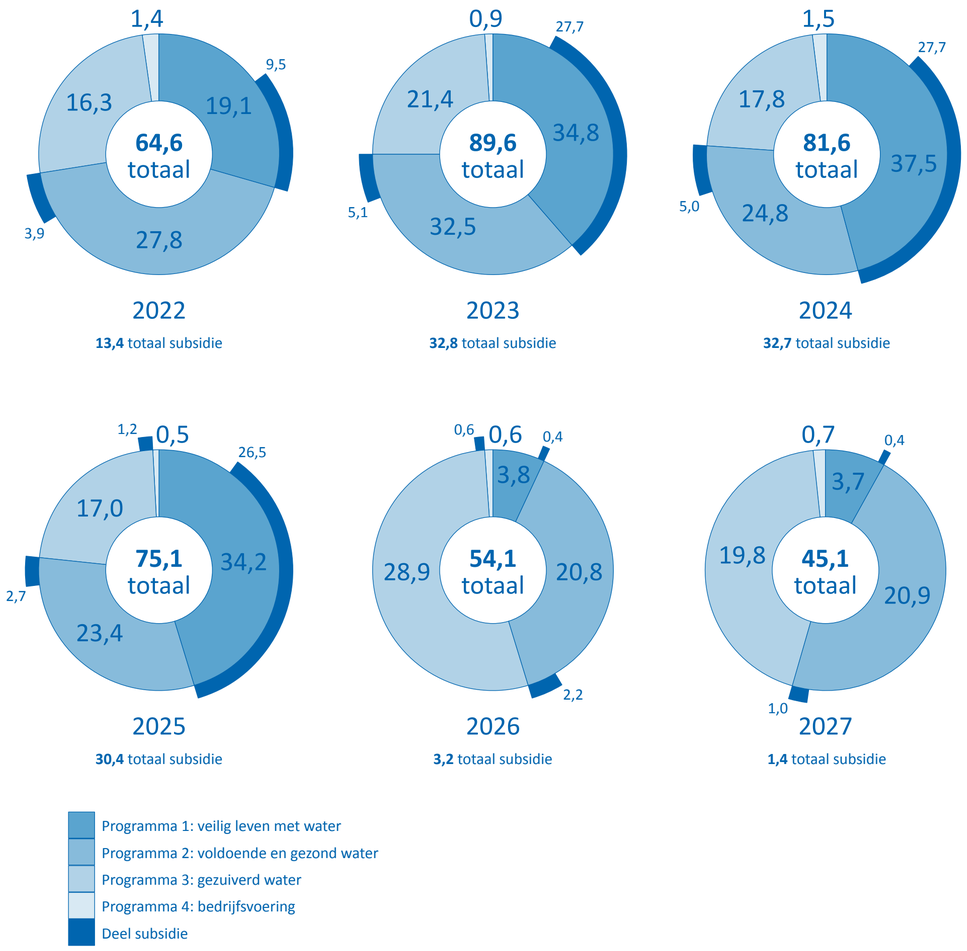

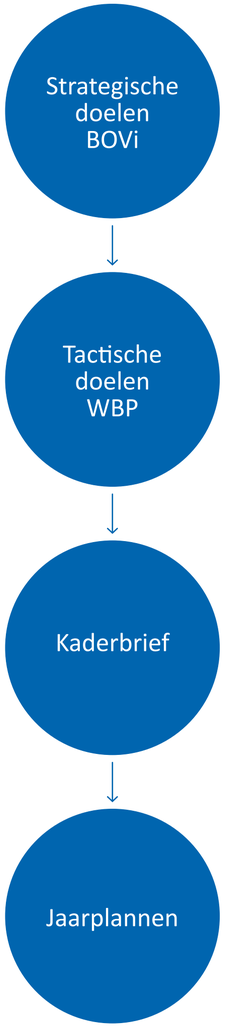

Bijlage 1 - begrippenlijst

Adaptief deltamanagement
Aanpak om op een verstandige manier om te gaan met onzekerheden door ver vooruit te kijken en met die vergezichten te verbinden met het heden.

Afkoppelen
Regenwater van daken en verhardingen loskoppelen van (of niet aansluiten op) een rioolwaterleiding maar apart opvangen, zuiveren, opslaan en hergebruiken.

Assetmanagement
Gecoördineerde activiteiten van een organisatie om waarde te realiseren uit assets. Assets van een waterschap zijn bijvoorbeeld gemalen, dijken, sluizen, watergangen.

Beheergebied
Het gebied waarbinnen het waterschap zijn taken uitvoert. Er wordt bij alle inwoners waterschapsbelasting geheven om de uitoefening van taken mogelijk te maken.

Blauw-groen-bruine ondergrond
Het watersysteem dat wij in stand houden loopt door een divers gebied — van hoog tot laag; van zand tot klei; van beekdalen tot kwelders. Deze groen-blauw-bruine ondergrond is de basis. Het water (blauw) en de aardkundige ondergrond (bruin) hebben met hun eeuwenlange spel het ge[1]bied gevormd. Dit heeft geleid tot de natuurlijke glooiing (de geomorfologie). Samen met de bodem en plantengemeenschappen (groen) en de menselijke occupatie van het gebied, zijn de verschillende landschappen gevormd die wij vandaag kennen.

Blue Deal
internationaal programma van de 21 waterschappen in samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat om 20 miljoen mensen wereldwijd toegang geven tot voldoende, schoon en veilig water.

Boezem
De boezem is het oppervlaktewater dat polderwater opvangt en afvoert. Het is dat deel van het oppervlaktewater binnen een waterschap waarvan het peil kan fluctueren .

Buitendijkse gebieden
gronden gelegen aan de zeezijde van een waterkering.

BOVi
Het waterschap heeft een lange termijn visie gemaakt: de Blauwe Omgevings Visie (BOVi). Hierin wordt de koers voor een toekomstbestendig gebied verwoord.

Dijktraject
logische eenheid binnen een primaire waterkering waar een wettelijke normering geldt.

Ecosysteemdiensten
Bijdragen vanuit onze zuiveringen aan de leefomgeving, bijvoorbeeld door producten uit de zuiveringen (zoals gezuiverd water) weer in te zetten voor het ecosysteem.

Emissie
Om een goede waterkwaliteit te bereiken zet het waterschap met een emissiebeheerplan een strategie uit om uitstoot of uitspoelen van milieubelastende stoffen tot het gewenste niveau terug te dringen.

Extensief maaien
Bij extensief maaien wordt zeer beperkt gemaaid (één keer of twee keer per jaar). Omdat het maaisel wordt afgevoerd, krijgen diverse plantensoorten en ook bloemen een kans zich te ontwikkelen.

Exoot
Een plant- of diersoort dat zich buiten zin oorspronkelijke verspreidingsgebied heeft gevestigd in een gebied of land waar het oorspronkelijk niet vandaan komt, bijvoorbeeld muskusrat of grote waternavel.

Hittestress
lichamelijke klachten bij mensen of dieren veroorzaakt door extreme hitte.

IBA's
Een Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA), is een systeem dat het gebruikte huishoudelijk water van een enkel gebouw zuivert.

Keur
De keur is een verordening met regels die een waterschap hanteert bij de bescherming van onze dijken en kades, watergangen en bijbehorende gemalen, stuwen, sluizen en inlaten.

Klimaatadaptatie
Klimaatadaptatie is de mate waarin we de omgeving kunnen aanpassen aan klimaatverandering.

Legger
Een legger is een verzameling kaarten waarin voor elke watergang, kade en kering is vastgelegd wie er onderhoudsplichtig is. En hoe zij er volgens ons uit moeten zien.

Lozingsnorm
Een gehanteerde norm voor de maximaal toelaatbare belasting van een ongezuiverde waterstroom op een bepaald milieubelastend aspect

Meerlaagsveiligheid
Waterveiligheidsbenadering volgens drie ‘lagen’:
- Preventie.
- Het realiseren van een duurzame ruimtelijke inrichting.
- Voorbereiding op een mogelijke overstroming.

Monitoren
Meten of er aan de doelstelling is voldaan met behulp van een meetprogramma.

Natura 2000
Samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk omvat gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

Bijlage 1 - begrippenlijst

Nationaal Bestuursakkoord Water
Overheden leggen in het NBW vast op welke wijze, met welke middelen en langs welk tijdspad zij gezamenlijk de grote wateropgave voor Nederland in de 21e eeuw willen aanpakken. Het akkoord benadrukt de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het op orde krijgen en houden van het totale watersysteem. Het geeft aan welke instrumenten ingezet worden om de opgave te realiseren, welke taken en verantwoordelijkheden iedere partij daarbij heeft en hoe partijen elkaar in staat willen stellen hun taken uit te voeren.

Normeringskaart
Kaart met de door de provincie vastgestelde normering regionale wateroverlast gekoppeld aan de perspectieven in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

Omgevingsverordening
Verordening die alle provinciale regels voor de fysieke leefomgeving bevat.

Omgevingswet
een aangenomen wet met verwachte ingangsdatum halverwege 2022 die een verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving beoogt, door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet.

Opkomende stoffen
Deze stoffen zijn opkomend in de zin dat ze nieuw zijn. Daarnaast kun je stoffen als opkomend beschouwen al er geen normen voor bestaan en men zorgen heeft over de mogelijke schadelijkheid voor de gezondheid.

Overstromingsrisico
Beschrijving van de kans dat er een overstroming plaatsvindt en de gevolgen die zo'n overstroming kan hebben.

Piekafvoer
Hoogste afvoer tijdens of na een regenperiode.

Primaire waterkering
De primaire waterkeringen houden het buitenwater tegen (zee, grote rivieren). De primaire water keringen zijn ingedeeld in dijktrajecten. Er gelden veiligheidsnormen waar de primaire keringen aan moet voldoen.

Regionale kering
De regionale waterkeringen houden het binnenwater (maren, diepen en kanalen) tegen. Deze worden door de provincie aangewezen in hun verordening.

RWZI
Een rioolwaterzuiveringsinstallatie zuivert het gebruikte water van huishoudens, bedrijven en het hemelwater van wegverhardingen dat via het riool wordt afgevoerd. Na zuiveren wordt het effluent (schone water) geloosd op kanalen of rivieren.

Schouw
De schouw is het toezicht op het beheer en onderhoud van waterstaatswerken (watergangen, waterkeringen en kunstwerken) Het is een visuele inspectie en wordt steeds vaker met behulp van digitale instrumenten (drones/satelliet) uitgevoerd.

Spuien
Spuien is het lozen van water door een spuisluis, vaak op de zee. Omdat het peil van het buitenwater door de getijden werking verschilt, kan er alleen met laag water worden gespuid.

Stroombaanmaaien
Het maaien van waterplanten wordt beperkt tot een deel van de watergang (de stroombaan). Het effect op variatie in de waterpeilen wordt hierdoor verminderd, tevens wordt het waterleven in de watergang verbeterd.

Vervuilingseenheden
De vervuilingseenheid (VE) is de eenheid waarin de vervuiling van afvalwater wordt gemeten en waarmee in Nederland de verontreinigingsheffing en zuiveringsheffing worden vastgesteld.

Verzilting
Het geleidelijk toenemen van het zoutgehalte van bodem of water. Meestal veroorzaakt door zoute kwel (opwelling) waarbij zeewater via de ondergrond het land binnendringt. Polders hebben hier het meest mee te maken. Door de ontwatering van deze gebieden neemt de kweldruk vanuit de diepere bodemlagen toe. Deze diepe lagen bevatten brak water.

Waterketen
De waterketen start bij het winnen van water voor drinkwaterproductie tot het lozen van effluent (gezuiverd afvalwater) op het oppervlaktewater. In Groningen en Noord-Drenthe heeft de waterketen ook betrekking op het samenwerkingsverband tussen drinkwaterbedrijven, gemeenten en waterschappen.

Watersysteemanalyse
Een watersysteemanalyse wordt uitgevoerd om de waterkwaliteit te onderzoeken. Europese regelgeving (de Kaderrichtlijn Water) stelt dat de waterkwaliteitsdoelen elke zes jaar beoordeeld moeten worden. Op basis hiervan kunnen vervolg maatregelen worden bepaald.

Waterbergingsgebied
Een waterbergingsgebied is een gebied dat dient om (tijdelijk) water te bergen om overstromingen of wateroverlast elders te voorkomen. Ook kan het worden ingezet om langer water vast te houden.

Zuiveringskring
Een afbakening van een gebied, waarbinnen al het gebruikte water naar één van onze RWZI's wordt afgevoerd om daar gezuiverd te worden.

Bijlage 2 - beleidskaders

Op elke pagina geven we de belangrijkste kaders aan. Dit zijn de Europese, Nederlandse of regionale beleidskaders, wetten, regels en afspraken waar we ons aan moeten houden. Daarnaast hebben we beleid voor activiteiten in ons eigen beheergebied. Hier zijn de belangrijkste samengevat, de lijst is niet volledig.

Europese en mondiale richtlijnen

- Richtlijn Overstromingsrisico's
- Kaderrichtlijn Water
- Zwemwaterrichtlijn
- Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn
- Nitraatrichtlijn
- Sustainable Development Goals
- Verdrag van Malta, Conventie van Valletta
- Conventie inzake Biologische Diversiteit en de Europese biodiversiteitsstrategie
- Natura 2000

Nationale wetten en programma's

- Waterwet (per 2022 opgegaan in de Omgevingswet) Omgevingswet
- Bestuursakkoord Water
- Deltaplannen Waterveiligheid, Zoetwaterstrategie en Ruimtelijke adaptatie
- Klimaatakkoord / Klimaatwet
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water
- Drinkwaterwet
- Wet natuurbescherming / Gedragscode Wet natuurbescherming voor waterschappen
- Hoogwaterbeschermingsprogramma
- Zorgplicht Primaire Waterkeringen
- Nationaal Waterplan / Nationaal Waterprogramma
- Activiteitenbesluit milieubeheer
- Besluit lozen buiten inrichtingen
- Besluit lozing afvalwater huishoudens
- Wet veiligheidsregio
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Nederland circulair in 2050 en Grondstoffenakkoord
- Realisatieplan Visie LNV op kringlooplandbouw 'Op weg met nieuw perspectief'
- Visie Waterveiligheid Unie van Waterschappen
- Nationale Omgevingsvisie

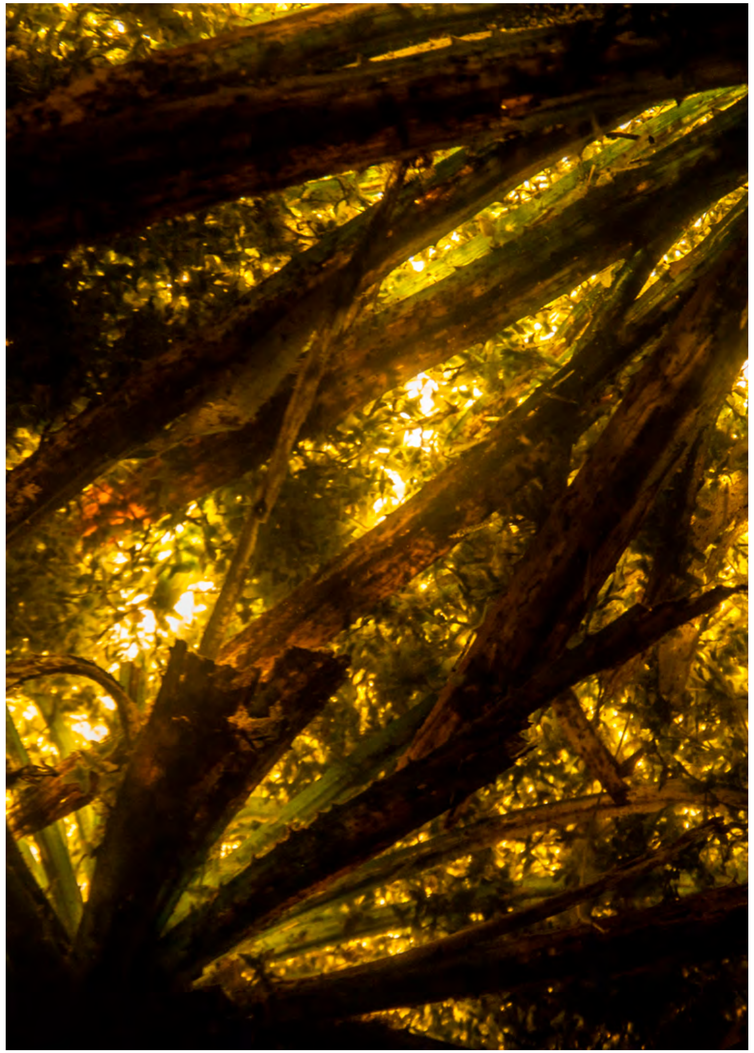

Provinciaal beleid en regelgeving

- Provinciale Omgevingsvisie Groningen
- Provinciale Omgevingsvisie Drenthe
- Provinciaal/regionaal Waterprogramma
- Provinciale omgevingsverordeningen Drenthe en Groningen

Beleid en regels Waterschap Noorderzijlvest

- Blauwe omgevingsvisie
- Waterschapsverordening
- Legger waterschap Noorderzijlvest
- Onderhoudslegger (nog te ontwikkelen)
- Beleid peilbeheer en peilbesluiten
- Beleidnotitie grondwaterbeheer waterschap Noorderzijlvest 2013-2015
- Noorderzijlvest Effluentbeleid
- Afwegingskader voor het type waterkeringen
- Toepassingskader omgevingsbeleid
- Droge Voeten 2050
- Biodiversiteitsvisie
- Beleidsstuk Landschap & Cultuurhistorie
- Technische uitgangspunten dijkversterkingen

Akkoorden door waterschap Noorderzijlvest ondertekend

- Green Deal Energie
- Blue Deal

Duurzaamheid

Voor een volledig overzicht van de geldende wetten, akkoorden en kaders waarmee we onze duurzame ambitie vormgeven, verwijzen we naar het Beleidskader Duurzaamheid 2021.

Deltabeslissingen

- Deltabeslissing Waterveiligheid
- Deltabeslissing Zoetwater
- Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie
- Deltabeslissing IJsselmeergebied

Bijlage 3 - Blauwe Omgevingsvisie

Bijlage 4 - Kaderrichtlijn Water Maatregelen

Maatregel	Waterlichaam	Aantal	Eenheid
Inrichtings- en fysieke maatregelen			
Aanleg eilandjes	Leekstermeer	1	stuks
Dood hout inbrengen	Dwarsdiepgebied	9,4	km
Effecten pleziervaart (golfslag) reduceren	Damsterdiep-Nieuwediep	1	stuks
Creëren van verbinding voor vissen tussen wad en Lauwersmeer	Lauwersmeer	6	%
Hydromorfologie op orde brengen / hermeanderen	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	12	km
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	8	km
	Dwarsdiepgebied	6,1	km
	Reitdiep-Kommerzijl	37,5	km
Kunstmatige structuren	Damsterdiep-Nieuwediep	2,5	km
	Paterswoldsemeer	10	stuks
Herstellen oude meanders	Reitdiep-Kommerzijl	1	stuks
NVO's	Boterdiep-Winsumerdiep	1,5	km
	Damsterdiep-Nieuwediep	1,3	km
	Hoendiep-Aduarderdiep	0,3	km
	Leekstermeer	1	km
	Maren-DG Fivelingo	0,8	km
	Maren-DG Reitdiep	1,2	km
	Matslootgebied	0,3	km
	NO Kustpolders	0,3	km
	Reitdiep-Kommerzijl	0,7	km
NVO's/NVZ's, in combinatie met beperken bladinval	Paterswoldsemeer	6	ha
Vispassages	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	1	stuks
	Boterdiep-Winsumerdiep	1	stuks
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	7	stuks
	Damsterdiep-Nieuwediep	1	stuks
	Dwarsdiepgebied	3	stuks
	Kanalen-DG Hellend-Gestuwd	5	stuks
	Maren-DG Fivelingo	4	stuks
	Maren-DG Reitdiep	8	stuks
Water in de haarvaten vasthouden	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	75	%
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	76	%
	Dwarsdiepgebied	87	%

Bijlage 4 - Kaderrichtlijn Water Maatregelen

Maatregel	Waterlichaam	Aantal	Eenheid
Emissiereductiemaatregelen			
Afwenteling tegengaan	alle	15	stuks
IBA's aanpakken	Maren-DG Fivelingo	459	stuks
	Boterdiep-Winsumerdiep	259	stuks
	Damsterdiep-Nieuwediep	144	stuks
	Dwarsdiepgebied	193	stuks
	Maren-DG Reitdiep	992	stuks
	NO Kustpolders	170	stuks
Stimuleren gebruik vuilwatertanks	Damsterdiep-Nieuwediep	1	stuks
Relevante overstorten saneren	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	4	stuks
	Boterdiep-Winsumerdiep	7	stuks
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	4	stuks
	Damsterdiep-Nieuwediep	38	stuks
	Hoendiep-Aduarderdiep	7	stuks
	Kanalen-DG Hellend-Gestuwd	5	stuks
	Maren-DG Fivelingo	13	stuks
	Maren-DG Reitdiep	15	stuks
	Matslootgebied	2	stuks
	Reitdiep-Kommerzijl	1	stuks
RWZI's verbeteren	Hoendiep-Aduarderdiep	1	stuks
	Leekstermeer	1	stuks
	Maren-DG Reitdiep	1	stuks
Verminderen emissie nutriënten landbouw	Damsterdiep-Nieuwediep	1	stuks
	Hoendiep-Aduarderdiep	1	stuks
	Boterdiep-Winsumerdiep	1	stuks
	Kanalen-DG Hellend-Gestuwd	1	stuks
	Maren-DG Fivelingo	1	stuks
	Maren-DG Reitdiep	1	stuks
	Matslootgebied	1	stuks
Verminderen emissie gewasbeschermingsmiddelen	Maren-DG Fivelingo	1	stuks
	NO Kustpolders	1	stuks

Bijlage 4 - Kaderrichtlijn Water Maatregelen

Maatregel	Waterlichaam	Aantal	Eenheid
Kennis- en beheermaatregelen			
Onderzoek en instellen natuurlijk peilbeheer	Boterdiep-Winsumerdiep	36	ha
	Damsterdiep-Nieuwediep	66	ha
	Hoendiep-Aduarderdiep	88	ha
	Lauwersmeer	2400	ha
	Leekstermeer	175	ha
	Maren-DG Fivelingo	29	ha
	NO Kustpolders	17	ha
Afschermen rietoevers tegen koeien	Lauwersmeer	45	km
Graskarperverbod handhaven	Leekstermeer	1	stuks
Monitoren effecten aangelegde NVO's	Damsterdiep-Nieuwediep	3	meetpunt
Overwegen herintroductie macrofauna/fyten	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	1	stuks
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	1	stuks
	Dwarsdiepgebied	1	stuks
	Lauwersmeer	1	stuks
	NO Kustpolders	1	stuks
	Reitdiep-Kommerzijl	1	stuks
Stroombaanmaaien	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	32	km
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	22,8	km
	Dwarsdiepgebied	9,4	km
Preventief maaien	Paterswoldsemeer	258	ha

Bijlage 5 - Overzicht investeringen WBP 2022-2027

	Jaar →	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Netto investering (in miljoenen) →	51,2		56,8		48,9		44,7		50,9		43,7	
		besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie
		64,6	13,4	89,6	32,8	81,6	32,7	75,1	30,4	54,1	3,2	45,1	1,4
1	**Programma Veilig leven met water**	**19,1**	**9,5**	**34,8**	**27,7**	**37,5**	**27,7**	**34,2**	**26,5**	**3,8**	**0,4**	**3,7**	**0,4**
1A	**Primaire waterveiligheid**	**14,1**	**8,0**	**34,8**	**27,7**	**37,4**	**27,7**	**34,1**	**26,5**	**3,7**	**0,4**	**3,7**	**0,4**
1A	Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma												
1A	nHWBP project Delfzijl-Eemshaven												
1A	nHWBP projecten Primaire keringen												
1A	nHWBP project Lauwersmeerdijk												
1A	Westelijke havendam Lauwersoog groot onderhoud												
1A	Toetsing primaire kering 2016-2023												
1A	Zorgplicht review primaire keringen												
1A	Onderzoeks- en uitvoeringsprogramma Basiseisen Zorgplicht												
1A	Uitvoeringsprogramma strategie waterveiligheid												
1A	Dubbele Dijk erosie-onderzoek												
1A	Meerjarig Veldmeting Eemshaven-Delfzijl												
1B	**Regionale waterveiligheid**	**5,0**	**1,5**	**-**	**-**	**0,1**	**-**	**0,1**	**-**	**0,1**	**-**	**-**	**-**
1B	Versterken Eemskanaal kade												
1B	Toetsing 3e ronde +ontwikkeling adaptatie strategie boezem (incl. Lauwersmeer)												
1B	Toetsing beheergebied NBW												

Bijlage 5 - Overzicht investeringen WBP 2022-2027

	Jaar →	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Netto investering (in miljoenen) →	51,2		56,8		48,9		44,7		50,9		43,7	
		besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie
		64,6	13,4	89,6	32,8	81,6	32,7	75,1	30,4	54,1	3,2	45,1	1,4
2	**Programma voldoende en gezond water**	**27,8**	**3,9**	**32,5**	**5,1**	**24,8**	**5,0**	**23,4**	**2,7**	**20,8**	**2,2**	**20,9**	**1,0**
2A	**Voldoende water in elk seizoen**	**19,8**	**3,1**	**24,8**	**4,4**	**20,4**	**4,5**	**18,4**	**2,0**	**11,9**	**1,6**	**15,0**	**1,0**
2A	Uitvoering renovatie/optimalisatie Rottegat												
2A	Uitbreiding gemaal HD Louwes												
2A	Gemaal Oldenoord												
2A	Gemaal het Anker												
2A	Voorbereiding gemaal De Drie Delfzijlen												
2A	programmering gemalen tot 10 m3												
2A	programmering gemalen 10 - 50 m3												
2A	programmering gemalen 50 - 150 m3												
2A	programmering grote gemalen												
2A	Renovatie 1 stroomkoker + schuiven Cleveringsluis												
2A	Groot onderhoud spuicomplex Cleveringsluizen												
2A	Cleveringsluizen obv kredietaanvraag, subsidie												
2A	Peilbesluiten bodemdaling, uitvoeringsprogramma 2017-2021												
2A	Uitvoeringsprogramma peilbesluiten 2022-2027 voorbereidingskosten												
2A	Uitvoeringsprogramma peilbesluiten 2022-2027 uitvoeringskosten												
2A	Uitvoeringsprogramma peilbesluiten (bestek + realfase)												
2A	Realisatiekosten peilbesluiten in voorbereiding (fivelingo en fledderbos)												
2A	ZWK												
2A	ZWK Dwarsdiep												
2A	Optimalisatie Onlanden (realisatie)												
2A	Kop van Drenthe												
2A	Waterstructuurplan Westrand												
2A	Bemalingsgebied De Verbetering												
2A	Herinrichting Helwerdermaar (uitvoering)												
2A	Uitvoering oeververdedigingen, programmaplan												
2A	uitvoeringsprogramma kunstwerken												
2A	Herstel kades 2e schil												
2A	Inspectie oeververdedigingen												

Bijlage 5 - Overzicht investeringen WBP 2022-2027

	Jaar →	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Netto investering (in miljoenen) →	51,2		56,8		48,9		44,7		50,9		43,7	
		besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie
		64,6	13,4	89,6	32,8	81,6	32,7	75,1	30,4	54,1	3,2	45,1	1,4
2	**Programma voldoende en gezond water**	**27,8**	**3,9**	**32,5**	**5,1**	**24,8**	**5,0**	**23,4**	**2,7**	**20,8**	**2,2**	**20,9**	**1,0**
2A	**Voldoende water in elk seizoen**	**19,8**	**3,1**	**24,8**	**4,4**	**20,4**	**4,5**	**18,4**	**2,0**	**11,9**	**1,6**	**15,0**	**1,0**
2A	Structuurverbetering kleigronden (verv Gouden gr.)												
2A	Terugdringen smalle maaipaden												
2A	Tractie (kranen, maaiapparatuur en tractoren en auto's)												
2A	Utvoeringsprogramma Klimaatadaptatie (DPRA)												
2A	Uitvoering Deltaprogramma Zoetwater 2022-2027												
2A	Freshem												
2A	Ontwikkeling slimmer sturen												
2A	Zoet op Zout Lauwersmeer												
2A	Onderzoek verzilting bodemdaling zeespiegel												
2A	Maatregelen zandgronden n.n.t.b.												
2A	Koelwaterfabriek(2B)												
2B	**Schoon en gezond water**	**5,2**	**0,8**	**6,0**	**0,7**	**3,8**	**0,5**	**3,7**	**0,6**	**7,9**	**0,6**	**5,6**	**-**
2B	Peilbesluit Paterswoldsemeer												
2B	KRW fase 3 Paterswoldsemeer												
2B	Natuurlijke inrichting bovenlopen Eelderdiep												
2B	KRW oevers 2020-2027												
2B	KRW 2016-2021												
2B	Habitat flora in beek												
2B	Project Zaagblad en Stenhorsten												
2B	Realisatie permanente stroming binnen beekprofiel												
2B	Verminderen eff efluent a/rwzi Dwarsdiepgebied												
2B	KRW vanaf 2022												
2B	Uitvoeren oplossen vismigratie knelpunten												
2B	Vispassagevoorziening De Waterwolf												
2B	Vermind. Landbw.em (bijdr NZV aan DAW)												

Bijlage 5 - Overzicht investeringen WBP 2022-2027

	Jaar →	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Netto investering (in miljoenen) →	51,2		56,8		48,9		44,7		50,9		43,7	
		besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie
		64,6	13,4	89,6	32,8	81,6	32,7	75,1	30,4	54,1	3,2	45,1	1,4
2	**Programma voldoende en gezond water**	**27,8**	**3,9**	**32,5**	**5,1**	**24,8**	**5,0**	**23,4**	**2,7**	**20,8**	**2,2**	**20,9**	**1,0**
2C	**Vaarwegen, recreatie, cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit**	**2,8**	**-**	**1,7**	**-**	**0,5**	**-**	**1,3**	**-**	**1,1**	**-**	**0,3**	**-**
2C	Groot onderhoud bruggen (v.a. 2019)												
2C	Restauratie cultuurhistorische monumenten												
2C	Nautisch vaarwegbeheer												
3	**Programma gezuiverd water**	**16,3**	**-**	**21,4**	**-**	**17,8**	**-**	**17,0**	**1,2**	**28,9**	**0,6**	**19,8**	**-**
3A	**Transport**	**4,4**	**-**	**7,2**	**-**	**4,1**	**-**	**1,5**	**-**	**8,1**	**-**	**8,6**	**-**
3A	Renovatie rioolgemalen fase 4 vanaf 2019												
3A	Aanleg persleiding Garmerwolde Eemshaven incl gemaal												
3A	RWZI Westerkwartier nieuwbouw zuivering												
3A	Vervangen leiding Groningen-Garmerwolde												
3A	Winsum- bouw persleiding 1 Onderdendam-Winsum incl gemalen												
3A	Renovatie rioolgemalen fase 5 vanaf 2024												
3A	Vervanging leidingen												
3B	**Waterzuiveren**	10,0	-	13,4	-	13,4	-	15,2	1,2	20,6	0,6	11,0	-
3B	Vervangen procesautomatisering RWZI's(vanaf 2019)												
3B	Energieneutraal 2025												
3B	Aanleg zonneparken bij RWZI's												
3B	RWZI Westerkwartier nieuwbouw zuivering												
3B	RWZI Westerkwartier amoveren zuivering												
3B	RWZI Westerkwartier krw maatregelen en medicijnresten												
3B	KRING 2 Winsum												
3B	RWZI Winsum amoveren zuivering												
3B	RWZI Winsum krw maatregelen en medicijnresten												
3B	RWZI Wehe den Hoorn amoveren												
3B	KRW maatregelen RWZI Eelde incl renovatie daarna												
3B	KRW maatregelen RWZI Leek incl renovatie daarna												
3B	KRW maatregelen RWZI Uithuizenmeeden												
3B	Vervangen meetapparatuur RWZI Garmerwolde												
3B	Onderzoek medicijnresten RWZI Garmerwolde												

Bijlage 5 - Overzicht investeringen WBP 2022-2027

	Jaar →	2022		2023		2024		2025		2026		2027	
	Netto investering (in miljoenen) →	51,2		56,8		48,9		44,7		50,9		43,7	
		besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie	besteding	subsidie
		64,6	13,4	89,6	32,8	81,6	32,7	75,1	30,4	54,1	3,2	45,1	1,4
3	**Programma gezuiverd water**	**16,3**	**-**	**21,4**	**-**	**17,8**	**-**	**17,0**	**1,2**	**28,9**	**0,6**	**19,8**	**-**
3B	**Waterzuiveren**	**10,0**	**-**	**13,4**	**-**	**13,4**	**-**	**15,2**	**1,2**	**20,6**	**0,6**	**11,0**	**-**
3B	GO slibgistingstanks Garmerwolde												
3B	Koelwaterfabriek(3B)												
3B	Inrichting Centrale Informatiekamer CIK												
3B	Maatregelen routekaart Groningen												
3B	Vervanging WKK installatie of Groengasinstallatie												
3C	**Slibverwerking**	**1,8**	**-**	**0,7**	**-**	**0,3**	**-**	**0,3**	**-**	**0,2**	**-**	**0,2**	**-**
3C	Vervanging filterpersen RWZI Garmerwolde												
3C	Realisatie slibbehandeling RWZI Garmerwolde (fase 2, droging/transport)												
3C	Meetapparatuur lachgas en methaangas												
4	**Bedrijfsvoering**	**1,4**	**-**	**0,9**	**-**	**1,5**	**-**	**0,5**	**-**	**0,6**	**-**	**0,7**	**-**
4A	**Bestuur**	**0,1**	**-**	**0,2**	**-**	**0,1**	**-**	**-**	**-**	**0,1**	**-**	**0,2**	**-**
4A	Verkiezingen 2023												
4B	**Organisatie**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**				
4C	**Ondersteuning**	**1,3**	**-**	**0,7**	**-**	**1,4**	**-**	**0,5**	**-**	**0,5**	**-**	**0,5**	**-**
4C	Gegevensbeheer en infosystemen onder architectuur												
4C	Onderhoudslegger												
4C	Vernieuwing infrastructuur buitenlokaties												
4C	Vervanging laptops en tablets												
4C	Vervanging Netwerk												
4C	Vervanging SAN												
4C	Huisvesting (uitvoering)												